

ANALÝZA ROLE VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

ekonomická sekce

č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_041/0008049

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

LICENCE

Creative Commons BY-SA 4.0

Autoři:

Mgr. Miroslav Pokorný

Mgr. Jarmila Pokorná

Mgr. David Nespěšný, MBA

PhDr. Eva Svobodová

RNDr. Kamila Slováková, Ph.D.

Ing. Jitka Nováková, DiS

OBSAH:

1	ANALÝZA ROLE VOV – vstupní část.....	3
2	ANALÝZA ROLE VOV – výstupní část.....	13
2.1	Reflexe místa vyššího odborného vzdělávání	13
2.2	Střednědobý trend vývoje vzdělávání v ČR	17
2.2.1	Regionální zastoupení vyššího odborného studia v ČR.....	18
2.3	Střednědobý trend trhu práce.....	21
2.4	Analýza klíčových záměrů v rámci projektu vyšších odborných škol	23
2.4.1	Cizí jazyk odborný.....	24
2.4.2	Tvorba otevřených digitálních výukových zdrojů (ODZ) a MOOC.....	28
2.4.3	Ekonomické terciární oborové zaměření studia.....	30
2.4.4	Systém hodnocení terciárního vzdělávání.....	36
2.4.5	Odborná praxe pro profesní vzdělávání.....	40
2.4.6	Další vzdělávání na VOŠ	44
2.5	Soulad se strategickými dokumenty ČR.....	55
3	SWOT ANALÝZA VOV.....	60
3.1	Silné stránky vyššího odborného vzdělávání.....	60
3.2	Slabé stránky vyššího odborného vzdělávání	60
3.3	Příležitosti ve vyšším odborném vzdělávání	61
3.4	Hrozby ve vyšším odborném vzdělávání.....	62
4	ZÁVĚR	63
5	ZDROJE	65
6	Použité zkratky	67
7	Seznam grafů a tabulek.....	68
8	Přílohy.....	70

1 ANALÝZA ROLE VOV – vstupní část

Odborná oblast ekonomická

Návrh analýzy role VOV při naplňování Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a dalších strategických dokumentů MŠMT při reflexi místa VOV mezi obory středního vzdělávání a profesně orientovanými bakalářskými programy.

Vyšší odborné vzdělávání bylo do vzdělávací soustavy ČR zakotveno v roce 1995 v té době platným školským zákonem č.29/1984 Sb. jako nový stupeň vzdělávání. Zařazeno bylo do terciárního sektoru vzdělávání stupně 6 dle klasifikace Evropského rámce kvalifikací (European Qualifications Framework - EQF) (ISCED 650/655). EQF slouží jako jeden z evropských nástrojů k podpoře srozumitelnosti a transparentnosti vzdělávacích systémů. Jedná se o jednotnou stupnici osmi úrovní, do kterých lze zařadit všechny kvalifikace. Mezi přínosy Evropského rámce kvalifikací patří nejen usnadnění studijní a pracovní mobility, pomoc v orientaci v úrovních kvalifikací napříč Evropou, ale také podpora celoživotního učení a prostupnost vzdělávání, k čemuž přispěje i realizace projektu.

Vyšší odborné vzdělávání (dále jen VOV) hraje a bude dále hrát klíčovou roli ve Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 (Strategie 2020) a stejně tak ve Strategii digitálního vzdělávání (dále jen SDV). VOV je relevantní pro všechny tři průřezové priority Strategie 2020:

- 1) snižovat nerovnosti ve vzdělávání,
- 2) podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad,
- 3) odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.

Obzvláště v rámci první průřezové priority, snižování nerovnosti ve vzdělávání, se VOV nachází ve zcela jedinečné pozici jako systém pro všechny, kteří z kapacitních, osobních, regionálních nebo pracovních důvodů nemohli nebo nemohou dokončit terciární stupeň vzdělávání poskytovaný VŠ. Tímto jsou VOŠ důležitými aktéry pro dosažení indikátoru 1. E,

jehož cílem je, aby podíl osob ve věku 30 – 34 let s dokončeným terciárním vzděláním do konce roku 2020 dosáhl 32 %. Dostupnější vyšší odborné vzdělávání umožní dosáhnout větší rovnosti v přístupu k terciárnímu vzdělávání.

VOV je v českém vzdělávacím systému situováno na strategicky důležité pozici mezi vzděláním středním a vysokoškolským. Specifikem VOV je výrazně větší zaměření na praktickou využitelnost absolventů ve firmách a ve všech oborech, pro které vyšší odborné vzdělávání absolventy připravuje. VOV, stejně jako vzdělání poskytované VŠ, navazuje na ukončená středoškolská studia a je další možnou formou terciárního vzdělávání. Vysokoškolský zákon umožňuje vysokým školám uznat část studia na VOŠ jako součást bakalářského studia. VOV má také styčné body se středním školstvím, protože je převážně institučně spjata se středními školami, a to většinou v navazujících vzdělávacích programech.

Vyšší odborné vzdělávání a vzdělávání vysokoškolské nejen že plní v naší vzdělávací soustavě odlišné role, ale spadají i pod různou legislativní úpravu. Mají ale i řadu společných prvků. Je to nejen stejná věková skupina uchazečů, kteří jsou ke studiu přijímáni, ale i pro přijetí nezbytné úspěšné absolvování středního vzdělávání s maturitní zkouškou. Shodnou formu má do značné míry i průběh vzdělávání, který může mít například podobu přednášek, seminářů nebo odborné praxe. Zmínit je možné také skutečnost, že na vyšších odborných školách se stále více při zachování požadované kvality a originality absolventských prací dbá na jejich praktickou využitelnost pro konkrétní subjekt či firmu. Na obou typech studií je běžné vyhlásování nejlepších závěrečných prací (o tažení vysokých škol proti plagiátům u všech typů kvalifikačních prací hovoří Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020). V neposlední řadě je společným faktem i to, že pracovní pozice pro absolventy vyšších odborných škol i bakalářského studia škol vysokých jsou dle EQF zařazeny do stupně 6.

Strategie 2020 zmiňuje kromě jiného i skutečnost, že: „V uplynulém období se postupně vytrácelo vědomí vazeb a souvislostí mezi jednotlivými součástmi vzdělávacího systému.“

Analýza role VOV by měla naopak přispět ke sjednocení vzdělávacího systému, kde hlavními rysy budou oborová spolupráce, návaznost studovaných oborů, prostupnost a znovunabytá efektivita kdysi vysoce oceňovaného českého školství.

Jak uvádí další strategický materiál – Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období

2016 – 2020: „Klíčovými výstupy vzdělávání jsou jak odborné, oborově specifické znalosti a dovednosti, tak širší soubor přenositelných kompetencí včetně kreativity, kritického myšlení, měkkých dovedností a připravenosti pro další, celoživotní vzdělávání.“ Současně je v něm zmíněno využití metodiky výsledků učení jak pro konkrétní stanovení toho, co by studenti měli znát a umět po úspěšně dokončeném procesu učení, tak pro uznávání výsledků předchozího učení.

Projekt je výbornou příležitostí právě k posílení, ale i větší čitelnosti vazeb mezi vyšším odborným a vysokoškolským vzděláváním jako dvěma částmi téhož vzdělávacího systému. V rámci projektu bude vytvořen standard odborného vzdělávání ekonomicky zaměřených oborů VOV, který jednoznačně a transparentně vymezí znalosti, dovednosti a kompetence absolventů. Součástí tohoto standardu budou kromě znalostí a dovedností odborných také soft skills vycházející nejen z potřeb současné praxe, ale také např. z nároků, které přinese Průmysl 4.0. Vytvořen bude také standard cizího jazyka a jedna z klíčových aktivit projektu bude zaměřena též na odborné praxe.

Výsledky učení absolventů vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání, byť ekonomicky zaměřeného, samozřejmě nemohou být stejné, což vyplývá z odlišné pozice obou segmentů vzdělávání. Lze mezi nimi najít společné prvky ať už z oblasti kompetencí odborných, jazykových, či dalších, přenositelné mezi oběma typy vzdělávání. A naopak vydefinovat odlišnosti ve výuce, které umožní návaznost studia absolventů VOŠ na Bc. studiích tak, aby nedocházelo k dublování obsahu výuky a tolik potřebné odborné vzdělávání se zintenzivnilo a zefektivnilo, jak si klade za cíl Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020. K tomu bude nutná další spolupráce s VŠ. Rada VOŠ má již dnes své partnerské protějšky mezi VŠ, s nimiž konzultuje inovace svých studijních programů a nových učebních materiálů (Vysoká škola hotelová) či realizuje navazující studium ve zkrácených bakalářských studiích (Vysoká škola obchodní, Metropolitní univerzita Praha).

Po vytvoření standardu odborného i jazykového vzdělávání a systému odborných praxí ekonomicky zaměřených oborů VOV proto budou osloveny vysoké školy s ekonomickými bakalářskými studijními programy s nabídkou porovnání a analýzy výsledků učení. Výstupy

takové analýzy by byly jedinečným nástrojem jasně ukazujícím společné i rozdílné prvky výsledků učení. V zájmu maximální efektivity vzdělávacího procesu by pak prvky společné mohly být v souladu s platnou legislativou přenositelné mezi vysokoškolským a vyšším odborným vzděláváním, a to zcela v souladu s „Dlouhodobým záměrem 2020“, který již v roce 2015 uložil, aby v souladu se „Strategií“ byly zachovány široce dostupné programy VOŠ a projednány alternativy dalšího vývoje VOV ve školském systému se zástupci akademické obce.

Dokončení terciárního studia vidí Strategie 2020 jako jednu z cest, jak se vypořádat s poměrně nízkou absolventskou zaměstnaností v porovnání s dalšími věkovými skupinami v populaci. I zde je možné se přímo obrátit na vyšší odborné školství, které má pro zvyšování zaměstnanosti ideální předpoklady. Tyto plynou z jeho pozice mnohem vyšší flexibility a provázanosti s praxí. Vyšší odborné školy jsou mnohem lépe schopny reagovat na potřeby trhu práce. Je to možné díky novým technologiím a tím, že se zaměstnavateli přímo spolupracují na mnoha úrovních. Zástupci zaměstnavatelů se mohou podílet na formování obsahu vzdělávacích programů, výuce prostřednictvím praxí a stáží i procesu hodnocení. Tím se nejen zvyšuje praktická relevance této části terciárního vzdělávání, ale zároveň přímo roste i zaměstnanost absolventů.

Z pohledu celého vzdělávacího systému ČR a jeho vazby na potřeby trhu práce má vyšší odborné vzdělávání výhodu v užší profilaci jednotlivých vzdělávacích programů, které se více váží na potřeby specifických profesí. Vyšší odborné školy tak umožňují pokrytí mnohem větší škály potřeb české ekonomiky na kvalifikované pracovní síly.

Přes nespornou strategickou důležitost a zřejmé benefity čelí VOV celé řadě systémových problémů, které bude možné řešit jen na základě podrobné analýzy současného stavu vedoucí k formulaci strategické vize.

Značný potenciál VOV v terciárním vzdělávání není plně realizován z důvodu celé řady nejasností o pozici VOV v naší vzdělávací soustavě mezi širší laickou a odbornou veřejností i některými zaměstnavateli. Pro veřejnost je zavádějící předpoklad, že VOV je na úrovni

vzdělání středoškolského a označení (titul DiS.) je kvalifikace bližší maturitě než k bakalářskému stupni vzdělání.

Stejně tak se i řada potenciálních studentů domnívá, že bakalářský titul mohou získat za stejné časové období jako titul Diplomovaný specialista, a proto je pro ně vzdělávací cesta vedoucí přes VOV méně výhodná než přímé studium v bakalářském studijním programu. Přitom pro mnohé z nich je VOV mnohem vhodnější, jak svým praktickým zaměřením, tak individuálním přístupem. O tom svědčí i skutečnost, že značná část absolventů vyšších odborných škol již dále nepokračuje ve vysokoškolském studiu.

Tato situace se dále komplikuje zavedením akreditace profesních bakalářských studijních programů. Zatímco není sporu o potřebě tohoto profesního vzdělávání, není jasné specifikované, jaký je rozdíl mezi absolventem profesně orientovaného bakalářského studijního programu a absolventem vzdělávacího programu v rámci VOV. Stanovení standardů, vymezení společného základu a naopak specifik pro studia VOV a bakalářská budou žádoucím výstupem projektu, který se může stát dlouho hledaným nástrojem řešení patové pozice vyšších odborných škol v českém systému vzdělávání.

Zákonem umožněná prostupnost mezi VOŠ a VŠ je v praxi nedostatečná. Veřejné vysoké školy se zdráhají uznat výsledky dosažené v rámci studia na vyšších odborných školách. Tato praxe vychází spíše z neznalosti než z nedostatečnosti výstupů VOV, o čemž svědčí, že mnohé vyšší odborné školy byly schopny dosáhnout dohod s vysokými školami v Německu, Rakousku i Velké Británii, kde si jejich absolventi mohou dokončit bakalářské studium během jednoho roku uznáním výsledků z českého školství v rámci evropského kreditního systému. Cíl „vytvořit formální předpoklady pro oboustrannou prostupnost mezi profesně orientovanými bakalářskými studijními programy a vzdělávacími programy vyšších odborných škol“ vytyčený Strategií 2020 zatím zůstává jen ideálem, na jehož dosažení bude nutné usilovně pracovat.

Přestože firmy, které mají s absolventy VOŠ přímé zkušenosti, jsou s nimi velmi spokojeny a často jim dávají přednost před absolventy bakalářského studia, je hodnota vyššího odborného vzdělání mezi personálními manažery velmi nízká. Firmy se tak často připravují o kvalifikované zaměstnance jen proto, že formálně vyžadují dokončení vysokoškolského

studia na bakalářské úrovni, přestože jejich požadavkům Diplomovaní specialisté zcela odpovídají a často jsou pro jejich potřeby dokonce vhodnější. Tato situace je ještě problematičtější u nadnárodních společností, které často používají celosvětové personalistické systémy, které titul DiS. nerozpoznávají jako součást terciárního studia, přestože DiS. je klasifikovaný na úrovni EQF 6 (ISCED 650/655) stejně jako Bc.

Vyšší odborné školy mohou spolupracovat s vysokými školami při organizaci praktické části vzdělávání, neboť společným cílem pro obě formy studia je „posílit podíl výuky založené na přímé praktické zkušenosti v profesně orientovaných studijních programech vysokých škol“ stanoveným Strategii 2020 a dále posílit cíl „podporovat systémové využívání stáží ve firmách jako efektivního nástroje podpory zaměstnatelnosti“.

Jako následek své schopnosti pokrýt širší škálu úzce zaměřených oborů se vyšší odborné vzdělávání dále potýká s problémem produktivity. Poměrně nízké počty studentů v jednotlivých oborech umožňují vysoce individuální přístup, což vede k výborným studijním výsledkům. Zároveň je obtížnější poskytovat obecnou část vzdělávání, kde je individuální přístup méně důležitý, ale kde je často nedostatek kvalifikovaných pedagogů. Školy také trpí absencí jednoznačně vymezeného profilu absolventa. Odborný i jazykový standard, vytvořený v průběhu projektu, se stanou základem pro vytváření profilu absolventa dílčích ekonomicky zaměřených vzdělávacích programů, což rozhodně přispěje k vyšší kvalitě výstupu vzdělávání.

Používání digitálních vzdělávacích zdrojů a možnost zvýšení flexibility studia prostřednictvím online kurzů je další z cest, které povedou k zvýšení produktivity a kvality vzdělávání. A povede-li k větší spolupráci škol, bude jedním ze základních předpokladů růstu sektoru a jeho příspěvku ke zvýšení procenta populace s terciárním vzděláním.

Vyšší odborné školy jsou si vědomy situace popsané ve Strategii 2020, která říká, že „stále častěji se stává, že člověk během svého produktivního života několikrát změní nejen pracovní zařazení, ale i obor své činnosti“. Svou praktičností i větší přístupností mají ideální předpoklady k poskytování rekvalifikačních kurzů i jiných forem dalšího vzdělávání. Vyšší

odborná škola často může mnohem lépe oslovit potřeby člověka, který má zájem rozšířit si svou kvalifikaci za konkrétním účelem, než akademicky zaměřená škola vysoká.

Projekt je v souladu i s druhou průřezovou prioritou Strategie 2020, která se zaměřuje na zvyšování kvality vzdělávání a podporu dalšího profesního rozvoje učitelů. Hromadné otevřené online kurzy MOOC - massive open online course - neboli vzdělávací kurzy s neomezeným počtem účastníků, které jsou jedním z výstupů projektu, přímo podpoří kvalitu výstupů, jak bylo specifikováno ve Strategii 2020: „Kvalitní vzdělávání přitom předpokládá také průběžnou modernizaci vzdělávacích zdrojů a vzdělávací infrastruktury, v níž stále významnější místo získávají informační a komunikační technologie.“

Vzhledem k tomu, že kurzy MOOC jsou založeny na principu sdílení a volnosti, nemusí se pedagogové uvolňovat z výuky a následně ji nahrazovat. Tato časová volnost je pro pedagogy jednou z klíčových priorit. Povolání pedagoga se řadí mezi profese, které jsou nejvíce ohroženy syndromem vyhoření. Povolání jako takové je značně stresové a jakýkoli další tlak může přispět právě ke vzniku tohoto typu onemocnění. Projekt díky tomu, že si pedagog sám zvolí dobu a rytmus, ve které se bude věnovat dalšímu sebevzdělávání, eliminuje stresovou zátěž a přispívá k nastolení vhodných podmínek ke studiu.

Nesporným bonusem, který vzniklé kurzy typu MOOC poskytnou, je nulové finanční zatížení. Vzhledem ke skutečnosti, že rozpočty škol jsou omezené a vývoj v dnešní turbulentní době překotný, je další vzdělávání pedagogických pracovníků naprosto nezbytné.

Vzhledem k tomu, že se čím dál častěji objevují hlasy, že školství za realitou pokulhává a výuka pozdě reaguje na nastupující trendy ve výrobě, podnikání a průmyslu, je realizace projektu jedinečnou a výjimečnou příležitostí, jak tuto kritiku eliminovat a zařadit nové typy vzdělávání do života pedagogů, a tím se přizpůsobit moderním trendům a formám výuky v digitálním věku. Stále častěji se také hovoří o tom, že školství bude muset reagovat na iniciativu Průmysl 4.0. V této souvislosti se objevuje označení Vzdělávání 4.0. Projekt lze tedy chápat také jako iniciativu VOŠ, která povede k postupné transformaci vzdělávání, jež je v současné době naprosto nezbytná, ale hlavně nevyhnutelná.

Vláda České republiky přijala již koncem roku 2014 Strategii digitálního vzdělávání (dále jen SDV) předloženou MŠMT, která má české školství připravit na digitalizaci vzdělávání a s ním spojené změny a inovace. Tato strategie formuluje tři prioritní cíle, ke kterým budou směřovat první intervence. Jedním z cílů je otevřít vzdělávání novým metodám a způsobům učení prostřednictvím digitálních technologií. Jak je uvedeno v SDV: „Těchto cílů nelze dosáhnout, aniž bude poskytnuta důsledná podpora učitelům. Učitelé budou ti, kteří ponесou hlavní tíhu plánované transformace. Je třeba je získat na stranu plánovaných změn, poskytnout jim širokou a pestrou nabídku vzdělávání a dostatek metodických materiálů a ocenit adekvátním způsobem jejich aktivity při zavádění kreativních přístupů ke vzdělávání a inovací do výuky.“

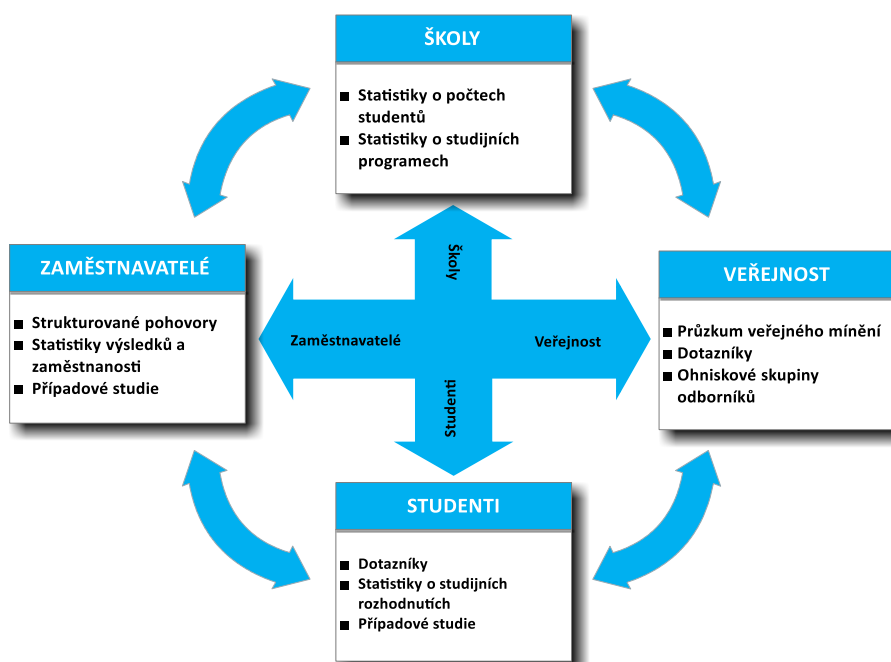
Realizací projektu bude tedy částečně naplňována také Strategie digitálního vzdělávání právě podporou dalšího vzdělávání učitelů a poskytnutím široké nabídky vzdělávání.

Pro další vzdělávání pedagogických pracovníků je realizace projektu naprosto nezbytná nejen z důvodů, které byly popsány výše (časová flexibilita a s ní spojená prevence syndromu vyhoření, nulová finanční zátěž, neomezený počet účastníků). Hlavním důvodem je fakt, že projekt umožní širší a komplexnější nabídku profesního rozvoje učitelů na všech stupních, což je nemožné v současné situaci.

Pro VOV je velmi důležitá také třetí průřezová priorita zaměřená na zvýšení kvality řízení vzdělávacího systému. Zástupci vyšších odborných škol i jejich zastřešovací organizace se musí podílet na aktivitách vedoucích k cíli načrtnutém Strategií 2020, jako „zjednodušit soustavu strategických dokumentů a zavést jejich jasnou hierarchii“. Ze všech sektorů českého vzdělávacího systému může **dosažení tohoto cíle podpořit rozvoj VOV nejvíce**. Pro růst sektoru VOV dále bude předpokladem „zajistit lepší předvídatelnost rozvoje vzdělávacího systému a zlepšit úroveň strategického a metodického vedení ze strany státu, zejména ministerstva školství“, jak je specifikováno ve Strategii 2020.

Připravovaný projekt přispěje ke zlepšení informační a poznatkové základny v oblasti vzdělávání. Je zřejmé, že než dojde ke konkrétním krokům řešení problémů identifikovaných v tomto koncepčním materiálu, bude nutné provést podrobnou analýzu současného stavu VOV ve vzdělávací soustavě. Pro jednotlivé aktéry v oboru není problém poskytnout celou řadu příkladů výše uvedených problémů, ale za absence spolehlivé a obsáhlé informační základny je jen těžké systematicky ovlivnit vzdělávací politiku.

Bude nutné, aby analýza brala v potaz specifika jednotlivých vzdělávacích oblastí. Ty se odvíjejí jak od podstaty oborů, které zahrnují, tak od jejich cílových skupin.

Dokument skupiny 2 MŠMT z května 2015 **Reformní kroky regionálního školství** konstatuje: „Hlavním cílem vyššího odborného vzdělávání je příprava absolventů se všeobecným a odborným vzděláním, včetně praktické přípravy pro výkon náročných činností. V tomto ohledu mají VOŠ významnou příležitost v oblastech, kde mohou plnit neuspokojenou poptávku zaměstnavatelů po vhodných absolventech.“

Na základě navrhované projektové analýzy bude možné dosáhnout identifikace strategických priorit a cílů rozvoje VOV. Tyto budou zahrnovat:

- nově vytvořené standardy, které položí formální základ pro oboustrannou prostupnost mezi vzdělávacími programy vyšších odborných škol a profesně orientovanými bakalářskými studijními programy,
- formální předpoklady pro úpravu odpovídajících právních předpisů a následné systémové zakotvení vyššího odborného vzdělávání,
- podporu spolupráce VOŠ se zaměstnavateli využitím výzev OP VVV,
- propojení výsledného znalostního standardu a online vzdělávání,
- identifikaci dalších potřebných kroků pro rozvoj VOV.

Výsledky analýzy umožní stanovit a hodnotit konkrétní aktivity, které povedou k dosažení identifikovaných strategických cílů.

2 ANALÝZA ROLE VOV – výstupní část

2.1 REFLEXE MÍSTA VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Prehistorie vzniku VOŠ

V roce 1991 vzniká pomaturitní studium jako pilotní projekt rozvoje odborného vzdělávání s cílem zavést nové profesně zaměřené studium pro absolventy SŠ.

V roce 1992/1993 byly vyšší odborné školy jako nový typ postsekundárního vzdělávání experimentálně ověřovány.

V roce 1995 dochází k zakotvení nového typu vzdělání - vyššího odborného, a to novelou tehdejšího školského zákona a zrušením rozšířeného pomaturitního studia. To vede k zájmu SŠ nahradit zrušené pomaturitní obory zavedením vyššího odborného vzdělávání, čehož docílilo zhruba 170 škol.¹

Roku 2001 byla striktně zavedena třístupňová struktura vysokoškolského vzdělávání, tedy bakalářský studijní program, magisterský studijní program a doktorský studijní program. Tato struktura později zapříčinila odliv studentů z VOŠ na VŠ do bakalářských studijních programů.

V roce 2004 dochází ke komplexní úpravě oblasti vzdělávání VOV. Zákon vnáší změnu např. do délky studia a sjednocuje ji na tři roky, v případě zdravotnických oborů určuje délku na tři a půl roku. Vzdělávací programy jednotlivých vyšších odborných škol i nadále podléhají akreditaci, kterou uděluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na základě stanoviska Akreditační komise pro vyšší odborné školy, která má postavení poradního orgánu ministerstva. Zároveň novela zákona o vysokých školách z roku 2004 usnadnila přechod z vyšších odborných škol na školy vysoké.

¹ Analýza stavu a možného vývoje sektoru vyššího odborného vzdělávání, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 17.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/analyza-stavu-a-mozneho-vyvoje-sektoru-vyssiho-odborneho>

Zhodnocení posledních 20 let průběhu vyššího odborného vzdělávání a jeho postavení je možné sledovat také ve zprávě Asociace vyšších odborných škol.

V roce 2007 Asociace vyšších odborných škol předkládá k diskuzi dokument „Návrh transformace vyšších odborných škol do terciárního sektoru vzdělávání a jeho legislativní zabezpečení“.

V roce 2008 je diskutována Bílá kniha terciárního vzdělávání, která se zabývá také rolí a postavením vyšších odborných škol (VOŠ), v tomto dokumentu se na str. 60 konstatuje, že „VOŠ se mnohem rychleji a efektivněji než VŠ naučily spolupracovat se zaměstnavateli a orientovat se především na praktickou přípravu na kvalifikované zaměstnání.“ I díky tomu patří absolventi VOŠ k nejúspěšnějším na trhu práce. Nový vysokoškolský zákon č. 111/1998 Sb. však existenci VOŠ v rámci systému terciárního vzdělávání nikterak neupravuje.

V únoru 2009 pracovní skupina pro přípravu věcného záměru zákona o terciárním vzdělávání vypracovává předběžný návrh zásad věcného záměru. Skupina projednala a připomínkovala části věnované především struktuře systému a možné integraci vyšších odborných škol. Návrhy zákona o terciárním vzdělávání a o finanční pomoci studentům nakonec reprezentace vysokých škol v roce 2011 odmítla.

V roce 2011 první ucelený koncepční dokument MŠMT „Koncepční záměr opatření pro sektor VOV“ reprezentace vysokých škol odmítla.

V roce 2012 vyhlášen a realizován projekt Inovace vzdělávacích programů VOŠ zdravotnický zaměřených. Z pohledu Asociace vyšších odborných škol je projekt smysluplný a úspěšný a jeho realizaci dochází ke zvýšení efektivnosti studia na VOŠ. Přesto dochází na základě výstupů projektu k převzetí nastavených opatření a jejich aplikace do praxe vysokých škol na úkor škol vyšších odborných.

V roce 2013 podepsalo 34 655 příznivců vyššího odborného vzdělávání petiční akci „Za zachování a koncepční vyřešení dalšího rozvoje VOŠ ve vzdělávací soustavě“. Senátní

usnesení, které ukládalo Ministerstvu školství a Ministerstvu zdravotnictví vytvořit novou strategii vzdělávání, jehož součástí bude plnohodnotné začlenění VOŠ do systému školství a zajištění oboustranné prostupnosti VOŠ a VŠ, zmíněná ministerstva pod svým tehdejším vedením na senátní usnesení nereagovala.

V prosinci 2014 a na jaře 2015 proběhly čtyři Národní kulaté stoly. Zde zaznělo stanovisko VŠ, že „nikdy nepřistoupí na jednání o prostupnosti VOŠ do vysokoškolských studií“. Důvodem, proč nelze uznat absolvované vyšší odborné vzdělání při dalším studiu na vysokých školách, je akreditace jinou komisí než Akreditační komisí vysokých škol.

V roce 2014 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 počítala s vyššími odbornými školami a uložila MŠMT vytvořit formální předpoklady pro oboustrannou prostupnost mezi profesně orientovanými bakalářskými studijními programy a vzdělávacími programy vyšších odborných škol.

V roce 2015 Dlouhodobý záměr do roku 2020 ukládá MŠMT, aby v souladu se „Strategií“ zachovalo široce dostupné programy VOŠ a projednalo alternativy dalšího vývoje VOV ve školském systému se zástupci akademické obce. Měl být připraven konsensuální návrh koncepce nového systémového zakotvení VOV a v tomto směru měly být upraveny odpovídající právní předpisy.

Květen 2015 Dokument skupiny 2 MŠMT Reformní kroky regionálního školství konstatoval: „Hlavním cílem vyššího odborného vzdělávání je příprava absolventů se všeobecným a odborným vzděláním, včetně praktické přípravy, pro výkon náročných činností.“ V tomto ohledu mají VOŠ významnou příležitost v oblastech, kde mohou plnit neuspokojenou poptávku zaměstnavatelů po vhodných absolventech.²

V roce 2017 je vypsán projekt s cílem podpory inovace vyššího odborného vzdělávání (VOV) v souladu s prioritou oblasti regionálního školství OP VVV.

² 20-let-vyssiho-odborneho-vzdelani | AsociaceVos.cz. AsociaceVos.cz [online]. Dostupné z: <https://www.asociacevos.cz/20-let-vyssiho-odborneho-vzdelani/>

V roce 2020 dochází na základě voleb k ustanovení nového vedení AKVOV (akreditační komise VOV) ve složení předseda AK VOV – PhDr. Karel Štix, první místopředseda – Mgr. Petr Uherka, Diplomovaný Mgmt. (Open), druhý místopředseda – PhDr. Dana Čapková, Ph.D.

Koncem roku 2021 budou očekávány výstupy projektu VOV vedoucí k nastavení stabilizace vzdělávání a postu na vyšších odborných školách.

Současný vývoj vede ke sblížování terciárního vzdělávání na vyšších odborných školách a školách vysokých (akreditací vzdělávacích, resp. studijních programů, systémem kreditů, systémem hodnocení studentů aj.). Z celkového vývoje VOV lze konstatovat, že postavení VOŠ je po roce 2001 zavedením třístupňového vzdělávání na VŠ značně nestabilní, ale také otevřené ke změnám s cílem posílit profesní vzdělávání v soustavě ČR. Nicméně dosud nebyla většina návrhů v důsledku různých komplikací zavedena do praxe škol.

2.2 STŘEDNĚDOBÝ TREND VÝVOJE VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

S ohledem na zaměření oborových oblastí VOV v ekonomickém směru je střednědobý trend vývoje následující.

Stav vyššího odborného vzdělávání v ČR

- V roce 2019/2020 se na 160 vyšších odborných školách vzdělávalo 17 954 studentů.
- Při přijímacím řízení bylo úspěšných 89,6 % uchazečů, kteří se dostavili k přijímacímu řízení ke studiu na vyšší odborné škole.
- Vyšší odborné školy přijaly do prvních ročníků 7 687 studentů.
- Ve školním roce 2018/2019 opustilo VOŠ 4 056 absolventů.

Tabulka č. 1. Struktura přihlášených na VOŠ

Tabulka 13: Vyšší odborné školy – Struktura přihlášených podle skupin oborů ve školním roce 2015/16–2019/20

Skupiny oborů	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Přírodní vědy a nauky	0,3%	0,2%	0,2%	0,0%	0,4%
Technické vědy a nauky	11,3%	12,0%	11,0%	9,0%	10,4%
Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky	1,8%	1,6%	1,3%	1,3%	1,9%
Zdravotnictví, lékařské a farmaceut. vědy a nauky	30,4%	31,0%	34,4%	33,4%	33,6%
Humanitní a spol. vědy a nauky	8,3%	7,8%	7,0%	7,0%	6,1%
Ekonomické vědy a nauky	13,3%	12,8%	10,6%	9,3%	8,9%
Právní vědy a nauky	10,3%	9,3%	7,6%	7,4%	7,6%
Pedagogika, učitelství a soc. péče	25,7%	24,5%	26,7%	30,5%	30,6%
Vědy a nauky o kultuře a umění	4,7%	5,9%	5,5%	5,6%	4,6%

Komentář: Jeden uchazeč se může hlásit zároveň na více oborů.

Zdroj: databáze MŠMT

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2019. MŠMT³

Struktura přihlášených na vyšší odborné školy se během sledovaného pětiletého období výrazně neměnila. V posledních třech letech stoupá podíl počtu přihlášených v pedagogických oborech z 25,7 % až na současných 30,6 %, ve zdravotnických oborech podíl přihlášených oproti roku 2015/2016 stoupl z 30,4 % na současných 33,6 %. Důvodem stálého zájmu o zdravotnické obory je povinné zvyšování kvalifikace zaměstnanců

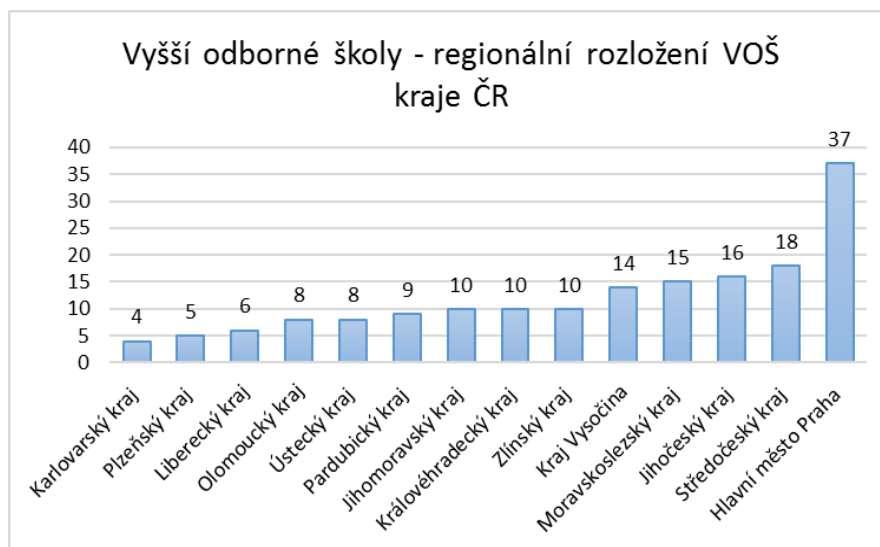
³ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice 2019, MŠMT ČR. MŠMT ČR, [online]. Copyright ©2013 [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyrocní-zpravy-o-stavu-a-rozvoji-vzdelavani-v-ceske-1>

v uvedených oborech. Podíl přihlášených v ekonomických oborech ve sledovaném období stále klesá, a to z počátečních 13,3 % na 8,9 % v letošním školním roce. V předchozích čtyřech letech se snižoval podíl zájemců o vzdělávání v technických oborech z 11,3 % ve školním roce 2015/2016 až na 9,0 % v loňském školním roce. V roce 2019/2020 došlo ke zvýšení tohoto podílu na 10,4 %.⁴

2.2.1 Regionální zastoupení vyššího odborného studia v ČR

Z níže uvedeného grafu je patrná síť vyšších odborných škol, která je lépe uzpůsobena k regionálnímu rozložení pokrytí vzdělávací soustavy terciárního stupně. Celkový počet škol tohoto typu je v ČR celkem 170. Nejvyšší koncentrace je v hlavním městě Praha a dále ve Středočeském kraji.

Graf č. 1 Regionální rozložení VOŠ v ČR

Zdroj: vlastní zpracování, data z informačního systému Infoabsolvent.cz⁵

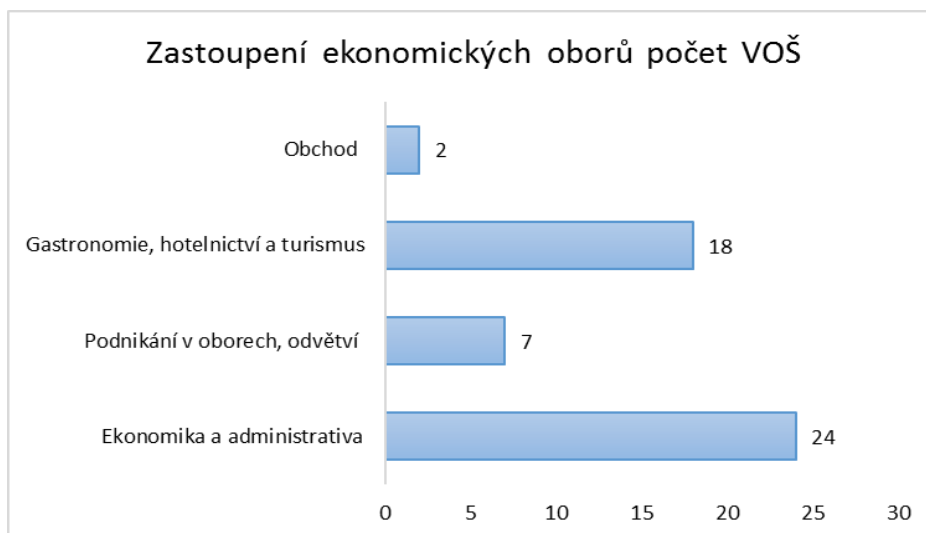
Z celkového počtu 170 VOŠ je podíl ekonomicky zaměřených škol 51 (v denní formě), které poskytují vzdělání v oborech Ekonomika a administrativa, Podnikání v oborech

⁴ Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice 2019, MŠMT ČR. MŠMT ČR, [online]. Copyright ©2013 [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyrocní-zpravy-o-stavu-a-rozvoji-vzdelavani-v-ceske-1>

⁵ Vyšší odborné školy. Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce | Infoabsolvent.cz [online]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Skoly/Seznam/VOS?PosTab=Reg&Vzd=20&NastavKraj=False&Kraj=CZ011>

a odvětvích, Gastronomie, hotelnictví a turismus, Obchod, což činí zhruba 30 % všech VOŠ. Graf níže uvádí počty VOŠ v jednotlivých oborových ekonomických odvětvích.

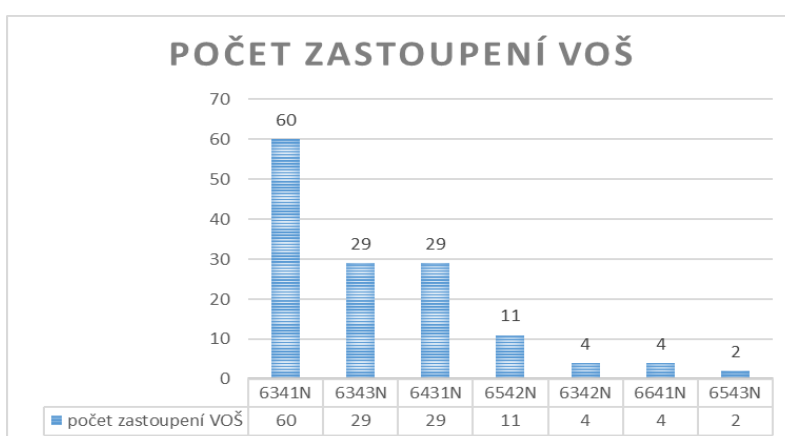
Graf č. 2 Zastoupení ekonomických VOŠ dle oborů – denní forma

Zdroj: vlastní zpracování, data z informačního systému Infoabsolvent.cz⁶

Z číselníku MŠMT a dosud platných záznamů je patrné, že ve vyšším odborném vzdělávání mají nejvyšší zastoupení skupiny oborů pod kódem 63-41-N... Ekonomika a podnikání v celkovém počtu 60 viz graf níže.⁷

Graf č. 3 Počet zastoupených oborů na VOŠ ekonomická oblast

Zdroj: Vlastní zpracování, Číselníky ve školství, data z Msmt.cz⁸

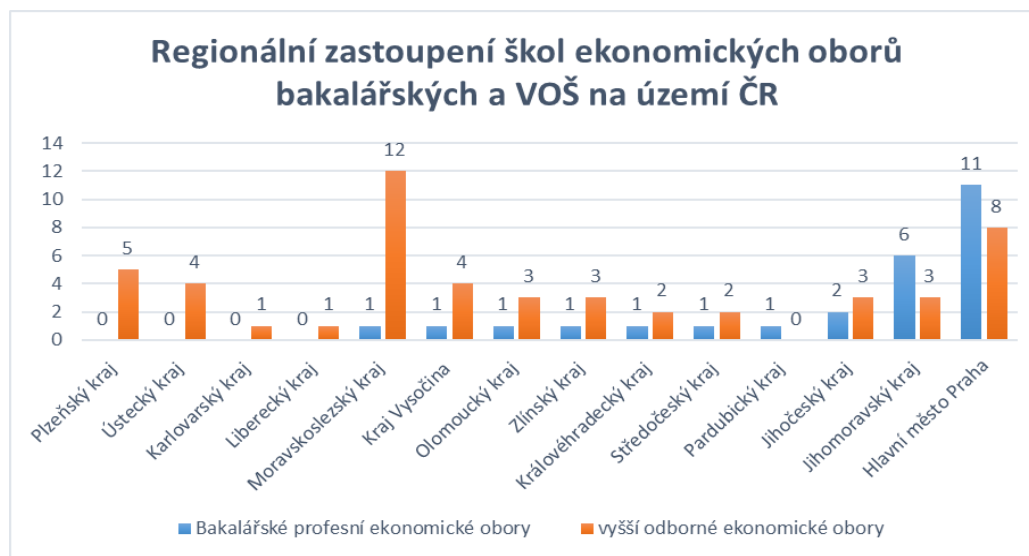
⁶ Vyšší odborné školy. Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce | Infoabsolvent.cz [online]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Skoly/Seznam/VOS?PosTab=Reg&Vzd=20&NastavKraj=False&Kraj=CZ011>

⁷ Přehled číselníků, klasifikací a převodníků používaných v resortu školství, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/prehled-ciselniku-klasifikaci-a-prevodniku-pouzivanych-v>

Regionální zastoupení VOV výrazně přispívá k pokrytí potřeb zvyšování podílu terciárního vzdělávání dle Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020. Současný stav poskytování terciárního vzdělávání v rámci vysokých škol se koncentruje do velkých měst. Pokud budeme porovnávat bakalářské obory, je jejich zastoupení v rámci profesních bakalářských oborů ekonomického zaměření nedostačující.

Regionální zastoupení vysokých škol nepokrývá potřeby zvyšování kvalifikací a vzdělanosti v České republice. Z profesně zaměřených bakalářských oborů je na vysokých školách regionálně nejvyšší zastoupení v Praze v počtu 11 vysokých škol poskytujících profesně zaměřené ekonomické bakalářské obory. Dále je nejvyšší zastoupení v Jihomoravském kraji v počtu 6 univerzit. V grafu níže je patrné zastoupení poskytovatelů ekonomických oborů profesních bakalářských a profesních vyšších odborných škol v rámci ČR. Pouze ve dvou krajích, a to Jihomoravském a hlavním městě Praha, dominují obory bakalářské, v ostatních regionech je výrazné, nebo vyrovnané zastoupení vyššími odbornými školami.

Graf č. 4 Regionální zastoupení ekonomických oborů VŠ a VOŠ

Zdroj: vlastní zpracování dle MŠMT, Registr vysokých škol a Infoabsolvent.cz⁹

⁸ Přehled číselníků, klasifikací a převodníků používaných v resortu školství, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/prehled-ciselniku-klasifikaci-a-prevodniku-pouzivanych-v>

⁹ Registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů. Object moved [online]. [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://reqvssp.msmt.cz/registrvssp/>

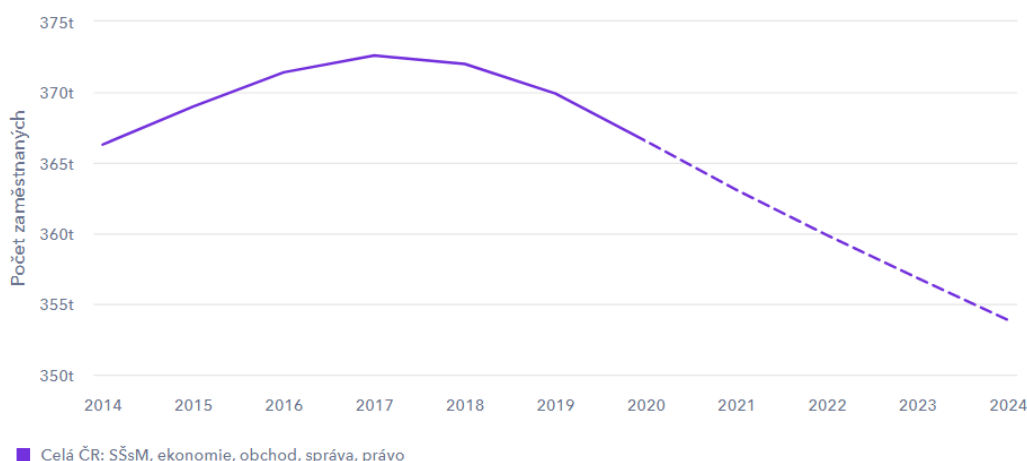
2.3 STŘEDNĚDOBÝ TREND TRHU PRÁCE

Projekt Predikce trhu práce - KOMPAS vytváří udržitelný systém predikcí a monitoringu trhu práce, který propojuje národní a regionální úroveň a jehož výsledky reflektují podstatné dopady technologických trendů na trh práce a specifika regionálního vývoje.

V úrovni vzdělávání absolventů středních škol bude výrazně klesat počet zaměstnaných s touto kompetenční úrovní vzdělávání v oblasti Ekonomie, obchod, management viz graf níže, kde je patrný pokles zaměstnaných do roku 2024 pro střední vzdělávání s maturitou SŠsM (vzdělání středoškolské s maturitou).

Dle portálu KOMPAS lze sledovat následující trendy ve vývoji požadavků na vzdělávání v ekonomické oblasti profesí v terciálním sektoru, do kterého spadají také vyšší odborné školy. V rámci požadavků na vzdělávání v ekonomické oblasti vývoje profesí **lze předpokládat výrazný nárůst kvalifikačních požadavků v terciární úrovni ekonomického vzdělávání.**¹⁰

Graf č. 5 Predikce zaměstnanosti podle vzdělání SŠsM (Kompas)

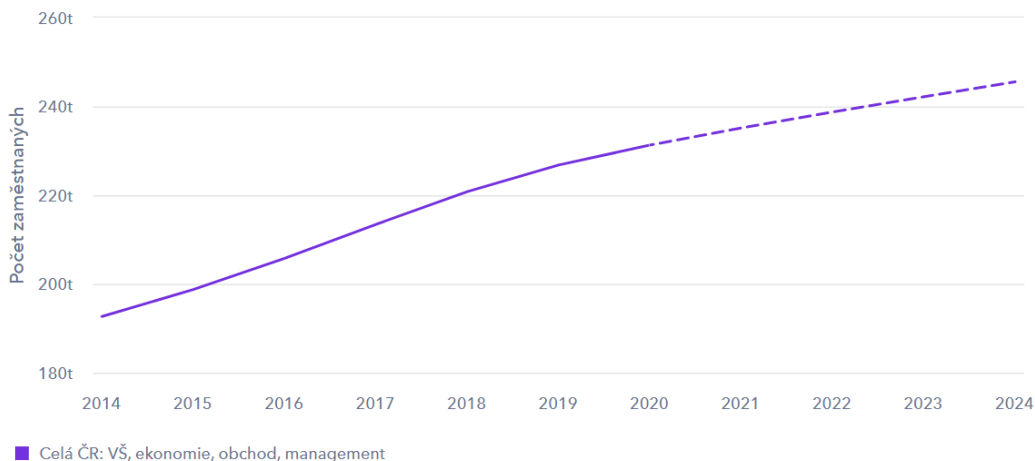

Zdroj: portál KOMPAS, www.predikcetrhuprace.cz ¹¹

¹⁰ Predikce trhu práce - Kompas. Predikce trhu práce - Kompas [online]. Dostupné z: <https://www.predikcetrhuprace.cz/>

¹¹ Predikce trhu práce - Kompas. Predikce trhu práce - Kompas [online]. Dostupné z: <https://www.predikcetrhuprace.cz/>

Graf č. 6 Predikce zaměstnanosti podle vzdělání VŠ (Kompas)

Zdroj: portál KOMPAS, www.predikcetrhuprace.cz ¹²

Zároveň je nutné sledovat vývoj budoucnosti profesí a trendu vývoje zaměstnaných.

Graf č. 7 Predikce zaměstnanosti v profesích (Kompas)

Zdroj: portál KOMPAS, www.predikcetrhuprace.cz ¹³

¹² Predikce trhu práce - Kompas. Predikce trhu práce - Kompas [online]. Dostupné z: <https://www.predikcetrhuprace.cz/>

Z výše uvedeného grafu Predikce zaměstnanosti v profesích (KOMPAS) je patrný **zvyšující se trend zaměstnanosti v oborech specialisté v oblasti strategie a personálního řízení, odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví, obchodních zástupců a nákupčích, všeobecní administrativní pracovníci a dále v oblasti prodeje, nákupu, marketingu a styku s veřejností.** Naopak k poklesům vývoje zaměstnanosti bude docházet v oblasti úředníků v logistice. Patrné však je, že se bude zvyšovat kvalifikační úroveň vzdělanosti na tyto jednotlivé profese viz předchozí grafy Zaměstnanosti dle vzdělání.

Patrný je zvyšující se požadavek na kvalifikační úroveň profesí a tedy i žádoucí podpora terciárního vzdělávání na VOŠ s prostupností do bakalářských oborů VŠ. Uvedená data vývoje zaměstnanosti a požadavků na vzdělanostní strukturu obyvatelstva jsou v souladu se strategií VOV ekonomické sekce, stejně tak s požadavky regionálních potřeb. Konkrétně se jedná o návrhy souvislé se standardizací vzdělávání (cizího jazyka, struktury ekonomických profesních oborů i odborné praxe) a prvků prostupnosti (systém hodnocení ECTS, oborová soustava aj.).

2.4 ANALÝZA KLÍČOVÝCH ZÁMĚRŮ V RÁMCI PROJEKTU VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOL

Analytická data byla zaměřena na klíčové výstupy projektu VOV a kompetence i dovednosti, které jsou identické pro vyšší odborné vzdělávání, především se zaměřením na know how tohoto typu vzdělávání, které bezpochyby tkví v profesním zaměření oborů s vazbou na trh práce a regionální potřeby, ale také v legislativním ukotvení povinnosti skládat závěrečnou absolutorní zkoušku z profesního odborného cizího jazyka a dále v délce poskytování odborné praxe v rámci studijního programu. Důležitou součástí je profesní zaměření oborů studia s orientací do praxe a dále nezbytné hodnocení rámce dosahování vzdělávacích cílů studentem vyšší odborné školy.

¹³ Predikce trhu práce - Kompas. Predikce trhu práce - Kompas [online]. Dostupné z: <https://www.predikcetrhprace.cz/>

2.4.1 Cizí jazyk odborný

Z tabulky následujících dat čerpaných ze zdrojů výročních zpráv vysokých škol za rok 2018 vyplývá v oborovém zaměření ekonomie zastoupení 42 studijních programů vyučovaných v cizím jazyce. Pro vysoké školství není legislativním rámcem stanoveno vzdělávání a závěrečná zkouška z cizího jazyka s důrazem na profesní zdatnost tak, jak je tomu u vyšších odborných škol. Nabídka studia cizího jazyka na vysokých školách bakalářského studia je zpravidla předmětem volitelným. Níže uvedený graf uvádí bakalářské studijní programy v cizím jazyce.

Graf č. 8 Bakalářské studium v cizím jazyce

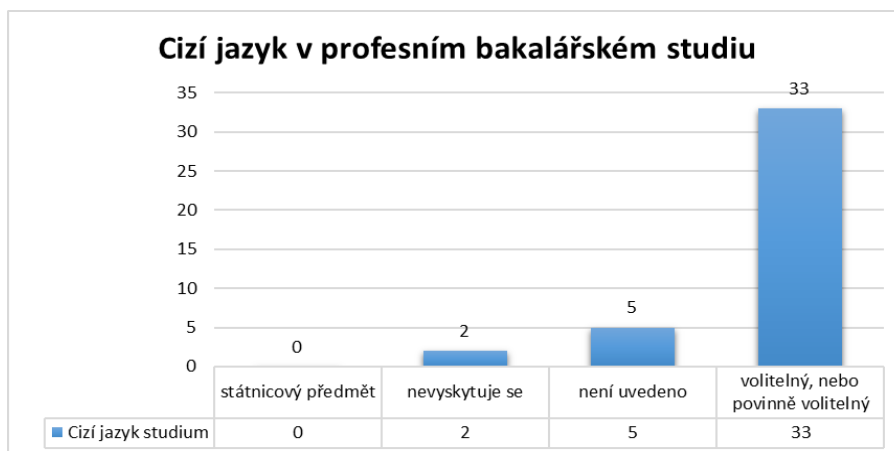

Zdroj: vlastní zpracování z dat MŠMT, Výroční zprávy vysokých škol ¹⁴

Z celkového počtu 40 studijních programů profesního bakalářského zaměření se vyskytuje cizí jazyk odborný jako zpravidla volitelný předmět v části období studia v délce 1 až 2 semestry. Celkem 33 studijních programů/oborů má tento předmět jako volitelný. Žádný z oborů však nemá zastoupen cizí jazyk jako státnicový předmět.

¹⁴ Výroční zprávy vysokých škol, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vysokych-skol>

Graf č. 9 Studium cizího jazyka v profesních bakalářských oborech

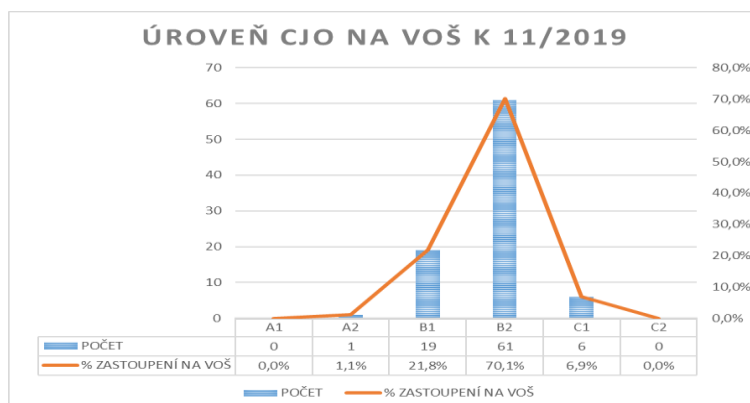

Zdroj: vlastní zpracování, data z MŠMT, Registr vysokých škol, data z regvssp.msmt.cz ¹⁵

Graf studia cizího jazyka na vyšších odborných školách není třeba uvádět, neboť tento předmět je **zastoupen ve všech oborech VOŠ jako legislativní povinnost s výstupem absolutorní zkoušky, tedy je jeho zastoupení na VOŠ 100 %.**

V rámci projektu VOV proběhlo dotazníkové šetření zaměřené na výuku cizího jazyka, ze kterého vyplývají následující fakta. Současná úroveň studovaného jazyka na VOŠ je v projektu VOV zastoupena standardem B2 evropského rámce jazyků. Tuto úroveň dokládá i výsledek dotazníkového šetření na VOŠ.

Graf č. 10 Vyučovaná úroveň CJO na VOŠ k 11/2019

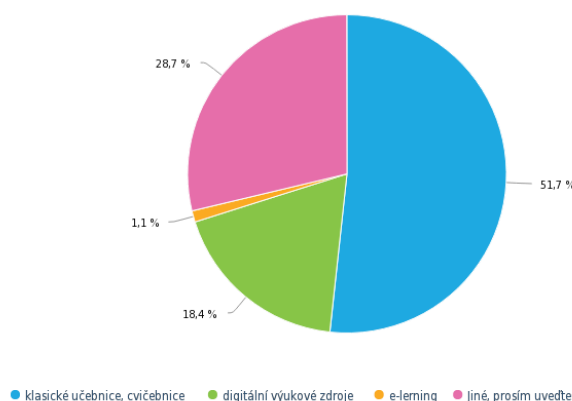
Zdroj: zpracování dat z vlastního dotazníkového šetření na VOŠ, viz příloha

¹⁵ Registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů. Object moved [online]. [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://regvssp.msmt.cz/registrvssp/>

V současné době se na VOŠ vyučuje cizí jazyk za podpory klasického učebního materiálu v počtu 51,7 %, dále je zastoupené v počtu 28,7 % jiné řešení metodickými materiály pro výuku, dle odpovědí respondentů se zpravidla jedná o kombinaci učebnic a vlastních materiálů, včetně online materiálů a výukových videí. Digitální výukové zdroje jsou zastoupeny v počtu 18,4 % a e-learning pak v počtu 1,1 %. Nutné je však zmínit, že dotazníkové šetření probíhalo v roce 2019, kdy ČR nepoznamenal vliv COVID distanční výuky. S vysokou pravděpodobností by se polarita výukových zdrojů maximalizovala ve prospěch online výukových materiálů. Toto období dalo školám možnost maximálně prověřit potenciál výuky i studijních materiálů v souladu s digitální gramotností a připraveností škol ČR.

Graf č. 11 Výukové materiály pro CJO na VOŠ

Jaké materiály využíváte k výuce cizího jazyka na VOŠ nejvíce?

Zdroj: zpracování dat z vlastního dotazníkového šetření na VOŠ, viz příloha

Pedagogové škol měli také možnost vyjádřit, na jakou kompetenční vlastnost je při výuce kladen důraz. Z grafu níže je patrný nejvyšší důraz na konverzaci v cizím jazyce a dále poslech a čtení, tyto kompetence jsou také důležité pro ověřování výsledků a přípravu na mezinárodní certifikační zkoušky.

Graf č. 12 Výukové materiály pro CJO na VOŠ

Zdroj: zpracování dat z vlastního dotazníkového šetření na VOŠ, viz příloha

VOŠ uvádějí, že výuku cizího jazyka ve vyšším odborném vzdělávání zpravidla vede pedagog s mateřským jazykem čeština, a to v zastoupení 80,5 %, a dále 93,1 % preferuje výstup jazykových dovedností ve formě absolutoria v předepsané úrovni. Za důležité je zmínit zastoupení 78,2 % výuky v profesní orientaci cizího jazyka. V době dotazníkového šetření probíhala výuka zpravidla v časové dotaci 3 a více hodin v týdnu (zpravidla 4 až 5 hodin) v závislosti na formě studia (denní nebo kombinované), to však bylo v roce 2020 a 2021 ovlivněno online výukou v době pandemie COVID.

Z dotazníkového šetření vyplynuly různé pohledy na současný stav:

„Výuku jazyka brzdí dlouhé praxe, tudíž velké mezery ve výuce. Trochu nám vadí délka absolutorní zkoušky, která je 20 minut, přičemž zkouška z odborného učiva přibližně 6 minut (3x6). Je s podivem, že na VŠ - Zdravotnická studia vůbec není ve státní zkoušce cizí jazyk zohledněn. V německém jazyce není kvalitní učebnice pro odbornou zdravotnickou němčinu.“

„Domnívám se, že absolutorium není vyvážené – 50 % času cizí jazyk, 50 % všechny odborné předměty.“

„Studenti skládají absolutorní zkoušku z cizího jazyka. Toto považuji za velmi stresující zátěž pro studenty, protože je na cizí jazyk kladen stejný důraz jako na odborné znalosti. Zvláště u studentů dálkového studia se zkouška z cizího jazyka stává nepřekonatelnou překážkou a mnoho studentů končí se studiem již v prvním ročníku. Cizí jazyk na VOŠ vyučuji deset let a pokud se dotazují absolventů na uplatnění cizího jazyka v praxi, tak je téměř nulová. Většina studentů definuje výuku cizího jazyka jako „nutné zlo“.

„Výuka na VOŠ všeobecně by měla být:

- 1) zaměřena především na odbornost v rámci oblasti studia,*
- 2) k tomu by bylo dobré zvýšit časovou dotaci počtu hodin cizích jazyků týdně,*
- 3) absolutorium z cizího jazyka by mělo být čistě z odborných témat,*
- 4) základem výuky by měla být schopnost komunikovat,*
- 5) výstupní úroveň znalosti jazyka - alespoň na úrovni B2.*

Na trhu však chybí vhodné učebnice pro výuku odborného jazyka.“

„Protože je výuka na VOŠ vedena vysokoškolskou formou, mají studenti právo na absenci ve cvičeních ve výši 20 %. Z důvodu doplnění látky probrané během absence je vhodné používat učebnice, které umožňují také samostudium (nikoliv pouze učebnice, jejichž používání vyžaduje vyložene účast ve výuce). Digitální výukové zdroje vytvořené „na míru“ pro danou odbornost budou mít významný přínos.“¹⁶

2.4.2 Tvorba otevřených digitálních výukových zdrojů (ODZ) a MOOC

Otevřené digitální zdroje (ODZ) pro výuku jsou v současné době po prověření pandemií COVID nezbytnou součástí procesu vzdělávání na každém typu školy. Pro vyšší odborné školy je pak zásadní jejich profesní orientace do praxe absolventů škol.

Vyšší odborné vzdělávání se potýká s absencí zdrojů pro výuku odborného cizího jazyka. U zdrojů oborově zaměřených je situace o něco příznivější. Součástí projektu vyššího odborného vzdělávání (VOV) byla tvorba otevřených digitálních zdrojů (ODZ) a Massive

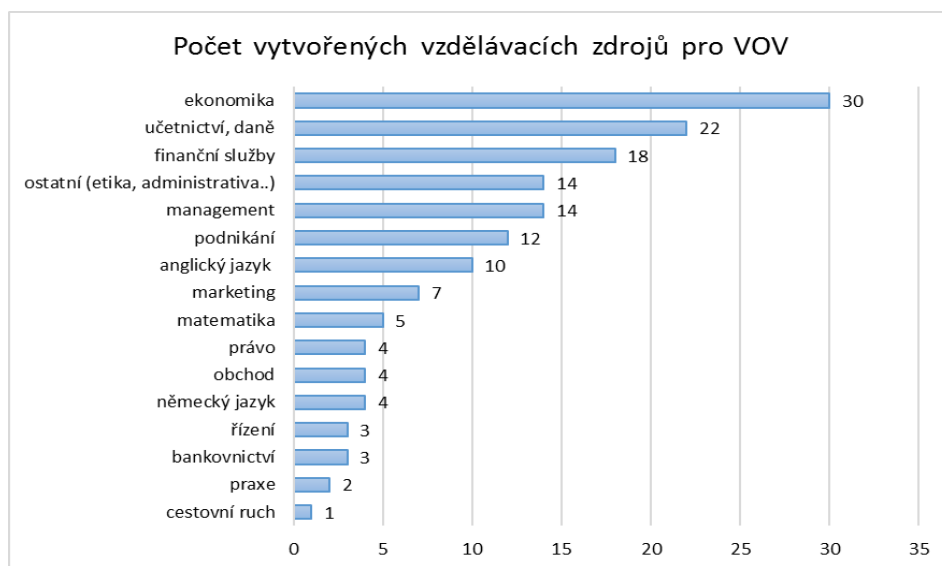
¹⁶ Jazykové znalosti VOŠ, Dotazníkové šetření online, vlastní zpracování 11/2019, dostupné viz příloha

open online course (zkratka MOOC „hromadný otevřený online kurz“), které výrazně přispějí ke standardizaci a podpoře distančního vzdělávání. Dále byla vytvořena databáze materiálů, které byly pro tuto odbornou oblast vytvořeny v rámci OP VK, tyto jsou dostupné na <https://databaze.op-vk.cz/> a v rámci projektu VOV na <https://www.vovcr.cz/dbzdroje/>.

Při sběru dat za ekonomickou sekci lze konstatovat, že počet knih dostupných z OP VK je celkem 158, z nichž jsou některé nedostupné (nyní již neaktivní odkazy na www) a dále nejsou poplatné současnému aktuálnímu tématu díky turbulentně se rozvíjejícím změnám (účetnictví, daně, právo atd.). Pro pružnost a aktuálnost je nutné zachovávat takovéto zdroje dostupné s možností upgrade, ideálně automatizovanou formou přímého čerpání dat z oficiálních zdrojů.

Stav evidovaných digitálních zdrojů z OP VK je následující viz graf níže, zastoupení nejvyšší mají ekonomika a účetnictví, cizí jazyky se pohybují na spodní hranici zastoupení počtu zdrojů, nejméně zdrojů je pro výuku práva a cestovního ruchu.

Graf č. 13 Počty digitálních zdrojů pro VOŠ ekonomická oblast

Zdroj: vlastní zpracování, data z Databaze.op-vk.cz¹⁷

¹⁷ Databáze výstupů projektů OP VK. Úvodní strana – Databáze výstupů projektů OP VK [online]. Copyright © 2014 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky [cit. 12.07.2021]. Dostupné z: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Search/>

Tyto zdroje by následně měly být centralizovány za jednotlivé sekce VOV pod správu Asociace vyšších odborných škol formou digitální knihovny, včetně systému zabezpečení kvality a revize. Vyšší odborné školy by zároveň uvítaly podporu ze strany MŠMT v rámci projektu EU k tvorbě dalších profesních zdrojů a masivních online kurzů, které jsou díky současné době a distanční výuce více než žádoucí.

1.1.1 Ekonomické terciární oborové zaměření studia

Do roku 2012 čítala soustava skupin oborů ekonomických roztržitost na 192 programů vzdělávání, ta však k datu 31. 8. 2012 pozbyla platnosti a VOŠ se nyní řídí optimalizovaným nařízením vlády č. 211/2010 Sb. o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání § 1 Soustavy oborů vzdělání příloha nařízení část E2) Obory vzdělání poskytující vyšší odborné vzdělání. Do ekonomické oblasti vyššího odborného vzdělávání (VOV) nyní patří celkem 4 skupiny oborů vzdělávání, které dále obsahují obory vzdělávání:

63 Ekonomika a administrativa

- 63-41-N/.. Ekonomika a podnikání
- 63-42-N/.. Personální řízení
- 63-43-N/.. Finančnictví a bankovníctví

64 Podnikání v oborech, odvětví

- 64-31-N/.. Management

65 Gastronomie, hotelnictví a turismus

- 65-42-N/.. Hotelnictví
- 65-43-N/.. Cestovní ruch

66 Obchod

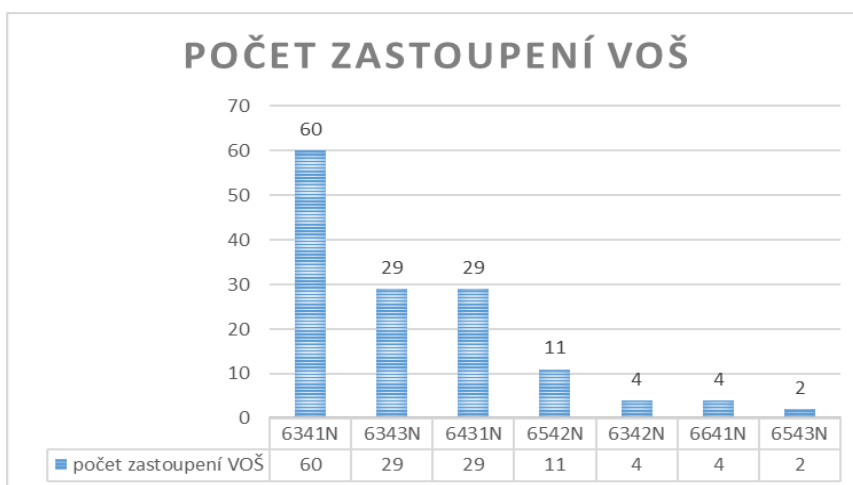
- 66-41-N/.. Obchod¹⁸

¹⁸ 211/2010 Sb. Nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 07.07.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-211>

Vzdělávání VOŠ je zařazeno pod zákon 561/2004 Sb. ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a tímto je legislativní rámec pro terciární vzdělávání vyšších odborných škol ovlivněn pravidly pro nižší úrovně vzdělávání, kam jsou zařazeny dle mezinárodní klasifikace ISCED.

Z číselníku MŠMT a dosud platných záznamů je patrné, že ve vyšším odborném vzdělávání mají nejvyšší zastoupení skupiny oborů pod kódem 63-41-N... Ekonomika a podnikání v celkovém počtu 60.¹⁹

Graf č. 14 Počet zastoupených oborů na VOŠ

*Zdroj: Vlastní zpracování, data n MŠMT, Číselníky ve školství*²⁰

Oproti tomu vysoké školy se řídí zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) a nařízením vlády o oblastech vzdělávání ve vysokém školství č. 275/2016 Sb. dle § 2, část pátá, ekonomické obory.

¹⁹ Přehled číselníků, klasifikací a převodníků používaných v resortu školství, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/prehled-ciselniku-klasifikaci-a-prevodniku-pouzivanych-v>

²⁰ Přehled číselníků, klasifikací a převodníků používaných v resortu školství, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/prehled-ciselniku-klasifikaci-a-prevodniku-pouzivanych-v>

A. Základní tematické okruhy

- Management,
- Účetnictví,
- Ekonometrie, operační výzkum, statistika, datové vědy,
- Finance,
- Mikroekonomie,
- Makroekonomie,
- Veřejná ekonomie,
- Marketing a obchod,
- Odvětvové a průřezové ekonomiky,
- Podniková ekonomika,
- Regionální rozvoj.

SPECIFICKÝ ZNALOSTNÍ RÁMEC

Doporučené předměty - okruhy pro vzdělávání odbornosti ekonomické - v této oblasti mohou vycházet z legislativního rámce vyhlášky 275/2016 Sb. pro vysokoškolské vzdělávání, neboť vyšší odborné školy jsou předstupněm nebo srovnatelným stupněm vzdělávání v bakalářských programech vysokých škol.

Vyhláška 275/2016 Sb. ČÁST PÁTÁ

EKONOMICKÉ OBORY

A. Základní tematické okruhy

- Management,
- Účetnictví,
- Ekonometrie, operační výzkum, statistika, datové vědy,
- Finance,
- Mikroekonomie,
- Makroekonomie,

- Veřejná ekonomie,
- Marketing a obchod,
- Odvětvové a průřezové ekonomiky,
- Podniková ekonomika,
- Regionální rozvoj.

B. Výčet typických studijních programů

- Ekonomické teorie,
- Ekonomika a management,
- Hospodářská politika a správa,
- Kvantitativní metody v ekonomice,
- Podniková ekonomika,
- Management,
- Marketing,
- Finance a účetnictví,
- Bankovníctví, peněžnictví a pojišťovnictví,
- Finance,
- Veřejné finance,
- Mezinárodní ekonomické vztahy,
- Cestovní ruch a turismus.

C. Rámcový profil absolventa

- S ohledem na typ studijního programu absolventi prokazují v odpovídající šíři a míře podrobnosti:
 - znalosti klíčových ekonomických pojmů a kategorií a souvislostí mezi nimi v kontextu hlavních ekonomických teorií a ekonomických škol,
 - znalosti finanční a účetní problematiky obecně a v návaznosti na svou užší profilaci,
 - znalosti matematicko-statistických metod využitelných při zpracování ekonomických dat,

- znalosti světového dění z ekonomického a geopolitického hlediska, se zaměřením na klíčové světové regiony,
- znalosti legislativního rámce fungování ekonomických právnických osob, včetně daňového rámce a způsobů účetního zachycení dat,
- znalosti principů investičního a finančního rozhodování ve vazbě na společenskou odpovědnost ekonomických právnických osob,
- znalosti aktuálních manažerských přístupů, podnikových činností a procesů, včetně metod, nástrojů a technologií (IT) k jejich řízení,
- znalosti relevantní pro přípravu na vrcholné manažerské funkce; rovněž znalosti širších souvislostí a dopadů ekonomické činnosti a principů udržitelného rozvoje,
- znalosti v oblasti regionálního rozvoje.

S ohledem na typ studijního programu absolventi umí v odpovídající šíři a míře podrobnosti:

- kriticky porovnat pohledy standardních ekonomických modelů na klíčové ekonomické kategorie a mechanismy a zhodnotit jejich aplikace na aktuální hospodářsko-politické problémy,
- identifikovat, třídit a interpretovat ekonomická data včetně jejich explicitních a implicitních předpokladů při použití základních konceptů lineární algebry, matematicko-statistické analýzy a pravděpodobnostní metody,
- provádět kvantitativní a kvalitativní analýzu ekonomických dat,
- využívat informační technologie a softwarové podpory pro organizační, prezentační a analytické práce.

S ohledem na typ studijního programu se absolvent uplatní například:

1. v akademické sféře a v dalších institucích zabývajících se vědou, výzkumem, vývojem a inovacemi,
2. jako ekonom,
3. jako analytik, manažer, konzultant, účetní, poradce, bankéř, auditor, znalec nebo odhadce,
4. v oblasti cestovního ruchu.

D. Relevantní charakteristické profese

1. statutární auditor,
2. daňový poradce,
3. insolvenční správce,
4. investiční zprostředkovatel,
5. osoba odborně způsobilá pro oceňování majetku - věcí movitých, věcí nemovitých, nehmotného majetku, finančního majetku, obchodního závodu,
6. pojišťovací agent.

Specifické obory profesně zaměřené

Vycházejí z legislativního rámce ČR a jsou vesměs regulovanými profesemi, tyto profese by bylo možné zahrnout pod znalostní rámec kratší doby vzdělávání, s vazbou na vysokoškolský systém prostupnosti vzdělávání.

- Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí), ve znění pozdějších předpisů.²¹

²¹ 275/2016 Sb. Nařízení vlády o oblastech vzdělávání ve vysokém školství. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-275>

Porovnáním oborového zaměření mezi VOŠ a VŠ je patrné identické zaměření obsahu vzdělávání. Přesto je pouze 5 studijních programů uskutečňovaných společně s vysokou školou, vzájemné spolupráci částečně brání nastavení standardů a identického hodnocení vzdělávání kreditním systémem dle evropského rámce na základě Boloňských dohod z roku 1999, jehož cílem je sjednotit a integrovat vysokoškolský systém v Evropské unii tak, aby byl srovnatelný. Počty spolupracujících VOŠ a VŠ jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabulka č. 2 Spolupráce s vysokými školami

Souhrnné informace k tab. 2.5: Akreditované studijní programy uskutečňované společně s vyšší odbornou školou					
VVŠ	Bakalářské studium	Magisterské studium	Navazující magisterské studium	Doktorské studium	Celkem
Počet studijních programů	5	0	0	0	5
Počet aktivních studií v těchto programech	573	0	0	0	573

Zdroj: vlastní zpracování, data z databáze SIMS (dle stavu k 20.1.2021), MŠMT

2.4.3 Systém hodnocení terciárního vzdělávání

SYSTÉM HODNOCENÍ NA VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH

Pro vyšší odborné školy stanovuje pravidla hodnocení výsledků vzdělávání studentů vyhláška č. 10/2005 Sb. o vyšším odborném vzdělávání § 5, která určuje dle dotčených vybraných bodů následující:

(2) hodnocení se provádí formou:

- a) průběžného hodnocení,
- b) zápočtu,
- c) klasifikovaného zápočtu,
- d) zkoušky.

(3) Průběžné hodnocení studenta se může uskutečňovat v seminářích, ve cvičeních, v praktickém vyučování, v odborné praxi a při exkurzích. Vyučující provádí průběžné hodnocení zejména kontrolními otázkami, zadáváním písemných prací, testy, zadáváním samostatných úkolů, semestrálními pracemi. Výsledky průběžného hodnocení mohou být

příslušným způsobem zohledněny při zkoušce, klasifikovaném zápočtu a zápočtu. Do výkazu o studiu se průběžné hodnocení nezapisuje.

(4) Zápočet se uděluje za splnění požadavků, které pro jeho získání určuje program předmětu. Zápočet uděluje vyučující předmětu, za který se zápočet uděluje. Ve výkazu o studiu se udělení zápočtu zapisuje slovem „započteno“, k čemuž se připojí datum jeho udělení a podpis vyučujícího. Neudělení zápočtu se do výkazu o studiu nezapisuje.

(5) Při klasifikovaném zápočtu se navíc hodnotí a způsobem jako u zkoušky klasifikuje, jak student splnil požadavky zápočtu.

(6) Zkouškami se prověřují vědomosti studenta z předmětu a jeho schopnost uplatňovat poznatky získané studiem.

(7) Podle způsobu provedení může mít klasifikovaný zápočet a zkouška formu ústní, písemnou, praktickou nebo kombinovanou.

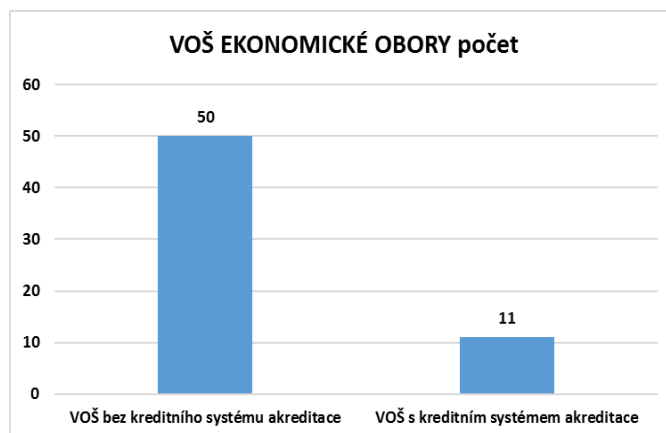
(8) Výsledky klasifikovaného zápočtu nebo zkoušky jsou hodnoceny známkami:

- a) 1 - výborně,
- b) 2 - velmi dobře,
- c) 3 - dobře,
- d) 4 - nevyhověl/a.

(12) Hodnocení výsledků vzdělávání studentů se může v souladu s akreditovaným vzdělávacím programem provádět také prostřednictvím kreditů.

Bod č. 12 stanovuje možnost, nikoliv povinnost hodnotit výsledky vzdělávání studentů prostřednictvím kreditů, tento systém je však zaveden pouze na některých VOŠ. Z dostupných dat je patrná nízká zastoupenost v oborech s ekonomickým zaměřením, a to pouze na 11 školách.

Graf č. 15 Zastoupení kreditního systému na ekonomických VOŠ

Zdroj: vlastní zpracování, data o VOŠ z Národního pedagogického institutu České republiky, Infoabsolent.cz

SYSTÉM HODNOCENÍ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

V rámci studia na vysoké škole získávají studenti za absolvování jednotlivých předmětů určitý počet kreditů. Kreditní systém (ECTS - European Credit Transfer System) byl zaveden na základě Boloňských dohod z roku 1999. Cílem bylo sjednotit a integrovat vysokoškolský systém v Evropské Unii tak, aby byl srovnatelný.

Boloňské dohody zavazují všechny vysoké školy v Evropské unii přecházet na systém, v rámci něhož připadá na jeden akademický rok 60 kreditů. Výhodou tohoto mezinárodního systému je to, že umožňuje studovat část studia v zahraničí bez ztráty potřebných kreditů, které jsou třeba k ukončení semestru na mateřské fakultě. Kredity jsou „jednotky“ vyjadřující význam daného předmětu pro studijní obor a míru zátěže studenta v daném předmětu.

Základní principy kreditního systému

- přidělení kreditních bodů předmětům či modulům studijního oboru (plánu),
- započtení kreditních bodů studentovi za ukončené předměty, respektive moduly,
- uznání a započtení kreditních bodů předmětu, respektive modulu studovaného na jiné vyšší nebo vysoké škole.

Každý předmět, resp. studijní modul je ohodnocen určitým počtem kreditů, které vyjadřují míru náročnosti předmětu. Tyto kredity student získá absolvováním předmětu, tj. splněním všech podmínek, které jsou předepsány pro ukončení předmětu.

Přidělení kreditních bodů je založeno jednak na systému studijní zátěže (hodnocení kvantity prezenčního studia – počet absolvovaných přednášek, konzultací, cvičení) a jednak na systému studijní kvality (výstupy distanční části studia – zápočty, zkoušky, seminární práce, exkurze, domácí příprava) a následného přiřazení stanoveného počtu kreditů v závislosti na studijní a časové náročnosti jednotlivých studijních předmětů, resp. modulů. Kreditní bod představuje 1/60 průměrné roční studijní zátěže průměrného studenta, tzn. zpravidla 30 hodin. **Standardní tempo studia** je 30 kreditů za semestr, min. 20 kreditů a maximálně 40 kreditů za semestr. Získáním daného počtu kreditů je podmíněn zápis do dalšího studijního roku a úspěšné ukončení studia.

Podmínkou úspěšného ukončení studia je získání předepsaného počtu kreditů v předepsané skladbě a složení předepsaných zkoušek do doby dané max. možnou délkou studia.

Tabulka č. 3 Porovnání obsahu kreditů VOŠ a VŠ

Typ studia	Standardní délka (v letech)	Maximální délka (v letech)	Počet kreditů
Vyšší odborné Dosavadní stav	3	3	120-180
Bakalářské	3	4	180-240

Zdroj: Vyšší odborná škola lesnická, Písek, online dokument Škola + praxe = úspěch na trhu práce ²²

Obsah studia oboru je dán studijním plánem. Předměty v něm uvedené se dělí na:

a. povinné předměty – jsou takové předměty, které student daného oboru musí absolvovat. S výjimkou 1. semestru, v němž je skladba předmětů předepsána, může volit dobu jejich absolvování. Je však povinen respektovat předepsaná omezení.

b. Povinně volitelné předměty – jsou seskupeny do bloků. Z každého bloku, který je studijním programem oboru předepsán, student povinně volí předměty tak, aby jejich

²² Škola + praxe = úspěch na trhu práce - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek. Hlavní stránka - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek [online]. Copyright © VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek, Lesnická 55 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.lespi.cz/skola-praxe-uspech-na-trhu-prace.htm>

absolvováním získal předepsaný minimální počet kreditů z daného bloku. Touto volbou se odborně profiluje.

c. Výběrové předměty – jsou to předměty, které škola nabízí studentovi a které může zvolit podle svého zájmu.

Souhrnná kreditní hodnota povinných a povinně volitelných předmětů je nižší než hodnota, která je nutnou podmínkou pro absolvování studia. Zbývající počet kreditů student získá absolvováním výběrových předmětů.²³

Pro připravenost prostupnosti oborů VOŠ a bakalářských oborů je tak nutné nastavit kreditní systém hodnocení jako standard identický se systémem na VŠ.

2.4.4 Odborná praxe pro profesní vzdělávání

ODBORNÁ PRAXE NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Podle nařízení vlády o standardech pro akreditace ve vysokém školství je v případě **bakalářských studijních programů zaměřených profesně** požadováno, aby vysoká škola prokázala spolupráci s praxí. Studijní plán je sestaven tak, aby umožňoval studentům zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání. Studijní plán profesně zaměřeného bakalářského studijního programu má obsahovat praxi studentů v rozsahu alespoň 12 týdnů. V ostatních případech nestanovuje vysokoškolská legislativa žádná pravidla pro stáže a odborné praxe.²⁴

Akademické bakalářské obory nemají povinnost zařazovat odborné praxe v průběhu studia.

²³ KREDITNÍ SYSTÉM ECTS, Škola + praxe = úspěch na trhu práce - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek. Hlavní stránka - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek [online]. Copyright © VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek, Lesnická 55 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.lespi.cz/skola-praxe-uspech-na-trhu-prace.htm>

²⁴ Česká-republika: Bakalářské studijní programy | Eurydice. [online]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/bachelor-21_cs

ODBORNÁ PRAXE NA VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH

Rámec organizace studia stanoví vyhláška o vyšším odborném vzdělávání č. 10/2005 Sb. § 3 Organizace vyučování odstavec 1. Školní vyučování ve školním roce trvá 40 týdnů, z toho 32 týdnů trvá školní výuka, 6 týdnů je určeno pro samostatné studium a k získání hodnocení v řádném termínu a 2 týdny tvoří časová rezerva. Teoretická a praktická příprava v posledním období vzdělávacího programu trvá nejméně 14 týdnů.

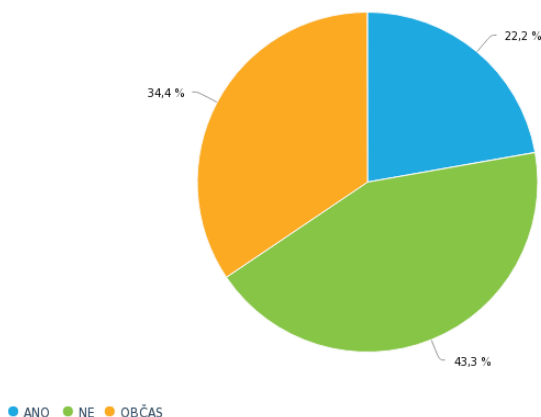
Odborná praxe je do akreditovaného programu zařazena v rozmezí 12 až 22 týdnů, její přesná délka však není zcela zakotvena v legislativním rámci. Návrhem VOV ekonomické sekce je ukotvení minimální délky odborné praxe do legislativního rámce VOV. Tento požadavek by měl být identický s požadavkem na poskytování minimální délky praxe tak, jak je tomu při požadavku na akreditaci profesních bakalářských oborů (tj. minimálně 12 týdnů).

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ FIREM V RÁMCI POSKYTOVÁNÍ ODBORNÉ PRAXE

Dotazníkového šetření se účastnilo celkem 100 firem. Zaměřeno bylo především na spolupráci v poskytování odborné praxe, odborných stáží, ale také na zkušenosti se studenty vyšších odborných škol. Otázka, zda společnosti spolupracují se studenty (praktikanty) vyšších odborných škol, reflektuje aktuální stav v rámci spolupráce na odborné praxi. Dle výsledků spolupracuje s VOŠ 22,2 % firem a dále 34,4 % občasně. Nízké procento lze odůvodnit počtem studentů na VOŠ, který je poměrně nízký.

Graf č. 16 Spolupráce s praktikanty VOŠ

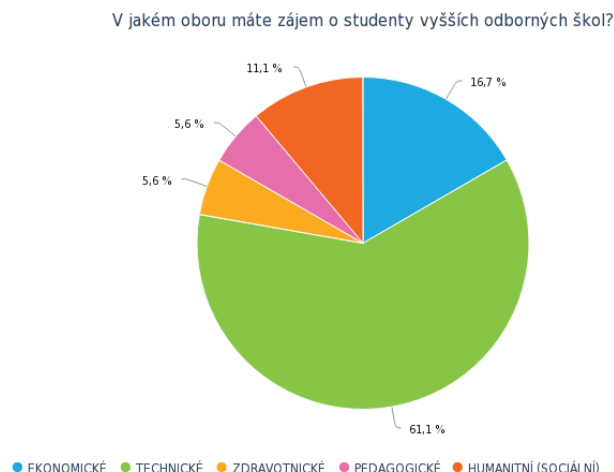
Spolupracujete s praktikanty z vyšších odborných škol na praxi?

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření viz příloha

Zájem o studenty z vyšších odborných škol je především z oborů technických zastoupených 61 %, se značným odstupem jsou v následujícím pořadí studenti ekonomických oborů (17 %) a dále humanitních (sociálních) s 12 %.

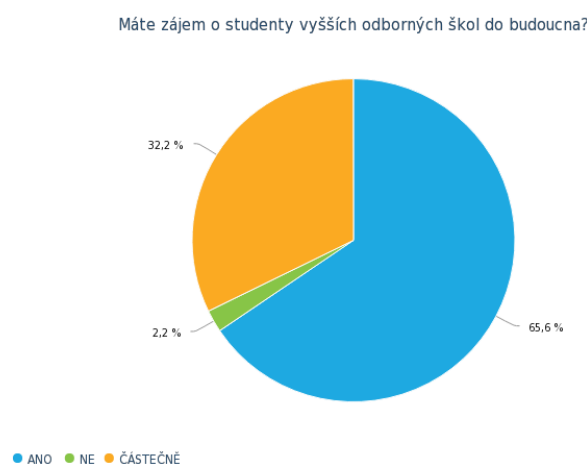
Graf č. 17 Zájem společností o studenty VOŠ v jednotlivých oborech vzdělávání

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření viz příloha

Z dotazníkového šetření také vyplývá, že společnosti mají zájem o spolupráci v poskytování odborných praxí studentům VOŠ. Z celkového počtu je pro spolupráci 64 % společností, 34 % by spolupracovalo částečně a pouhé 2 % nemají o spolupráci zájem.

Graf č. 18 Zájem o praxe studentů VOŠ

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření viz příloha

Z otevřených odpovědí na téma pozitivních zkušeností vyplývají následující poznatky:

- „Oproti studentům středních škol jsou více motivovaní a v rámci praxe aktivnější.“
- „V týmu máme skvělé a kvalifikované kolegy, kteří vystudovali vyšší odbornou školu. Jsou součástí týmu a často dosahují vedoucích pozic. Je to dáno i délkou setrvání ve firmě.“
- „Máme minimální zkušenost, navíc již poněkud starou. Musím konstatovat, že praktikující studenti měli v některých oblastech lepší znalosti a vědomosti, než „staří ostřílení“ farmáři.“
- „Praktikanti, a to z různých oborů, u nás plnili jak povinné praxe, tak jsme s některými spolupracovali na jejich závěrečných pracích. Někteří u nás pak nastoupili jako zaměstnanci a působí u nás již dlouhodobě.“
- „Připadají mi z pohledu praxe lépe připravení než studenti z VŠ. Musejí většinou absolvovat třeba 6 týdenních nebo i delších praxí s různými cílovými skupinami, mají více praktických zkušeností než studenti z VŠ. Je to můj názor a pocit a i moje vlastní zkušenost ze studií VŠ sociálního zaměření.“

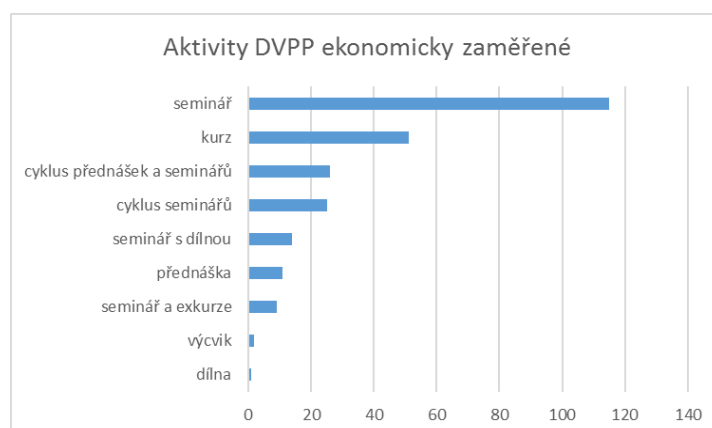
DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ ŠKOL V RÁMCI POSKYTOVÁNÍ ODBORNÉ PRAXE

Dotazníkové šetření na VOŠ bylo orientováno především na současný stav poskytování odborných praxí v rámci škol. Z výsledků vyplývá, že realizovány jsou z 66,7 % praxe tuzemské a ve 33,3 % se jedná o kombinace tuzemských a zahraničních praxí. Pozitivním zjištěním je i fakt, že vyšší odborné školy mají z více jak 85 % vytvořenou databázi spolupracujících firem k poskytování odborných praxí. Zároveň by školy preferovaly z více jak 77 % společný portál pro poskytování praxí. V tomto ohledu projekt VOV ekonomické sekce navázal na projekt ESF a podpořil i rozvinul potenciál Registru praxí pro ucelený komplex životního cyklu praxe studenta včetně podpory administrativních procesů. Nejvíce tak od tohoto systému vyšší odborné školy očekávají odstranění administrativní zátěže, statistiku vývoje profesí a požadavků zaměstnavatelů, preferenci standardu dovedností, ale také propojení praxí napříč SŠ, VOŠ až po VŠ. Dále by více než 70 % respondentů uvítalo propojení s Asociací vyšších odborných škol. Registr praxí je také připraven poskytovat metodickou podporu vyšším odborným školám, respondenti by tak uvítali osvětové webináře pro pracovní právní dokumentaci k realizaci praxí, metodiku práce s Registrem praxí, ale také společné workshopy s úřady práce a zaměstnavateli.

2.4.5 Další vzdělávání na VOŠ

V současné době je pod MŠMT v intervalu konce platnosti osvědčení od 15. 7. 2021 do 15. 7. 2023 akreditováno 254 schválených akcí s osvědčením, z toho jsou nejvíce zastoupeny realizace DVPP formou seminářů v počtu 115 a dále kurzy v počtu 51, ostatní formy jsou zastoupeny ve výrazně nižším počtu.

Graf č. 19 Akreditované akce DVPP dle MŠMT

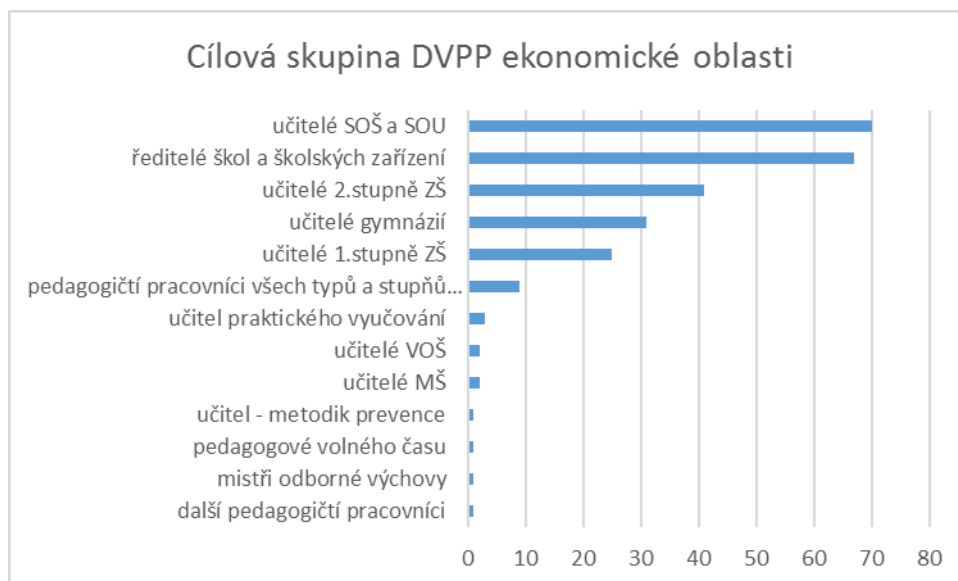

Zdroj: vlastní zpracování, dle rejstříku MŠMT²⁵

Cílovou skupinou pro poskytování DVPP dle rejstříku MŠMT jsou především učitelé SOŠ a SOU, což potvrzuje faktor potřebnosti oborových dovedností oproti výrazně méně zastoupeným cílovým skupinám pro ZŠ. Dalšími v pořadí jsou ředitelé škol a školských zařízení, jejich znalost ekonomických faktorů ve vedení je nezbytná pro výkon profese. V nižším měřítku je zastoupena cílová skupina pro ZŠ a gymnázia.

²⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, © 2013 – 2021 MŠMT, Titulní stránka / Vzdělávání / Další vzdělávání / Akreditace v systému DVPP [citace 15.7.2021 online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/database-akci-dvpp>

Graf č. 20 Cílové skupiny DVPP ekonomické oblasti

Zdroj: vlastní zpracování, dle rejstříku MŠMT²⁶

Nelze opomenout ani fakt, že v rejstříku DVPP dle MŠMT jsou v zastoupení poskytovateli pouze 2 kurzy pro učitele VOŠ se zaměřením na Ekonomické minimum a Ekonomiku podnikatelských subjektů.

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá absence kurzů a seminářů zaměřených na regulované profese ekonomického směru, jejichž potřebnost je nezbytná pro výkon povolání a upgrade znalostí v souladu s jejich vývojem a požadavky na výkon. Takovými profesemi jsou například:

- účetní,
- poskytovatelé pojištění,
- poskytovatelé bankovních služeb, investiční poradci,
- turističtí průvodci,
- realitní makléři,
- správci majetku,
- daňový poradci.

²⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, © 2013 – 2021 MŠMT, Titulní stránka / Vzdělávání / Další vzdělávání / Akreditace v systému DVPP [citace 15.7.2021 online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/databaze-akci-dvpp>

Zároveň je nutné vytvořit portfolio pro vzdělávání pedagogických pracovníků k výkonu jejich profese a v souladu s nabytím znalostí v klíčových a profesních kompetencích pro vzdělávání studentů VOŠ. Současná pandemie COVID navíc prověřila schopnosti pedagogů v digitálním prostředí výuky, které je rovněž nutné dále rozvíjet v souladu s digitální gramotností pedagogů i studentů.

Graf č. 21 Podpora pedagogů v distanční výuce

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Z dotazníkového šetření vyplývá, že by pedagogové uvítali podporu pro metodiku výuky v distančním vzdělávání a metodiku hodnocení. Nezbytné je také podpořit jejich snahu v realizaci digitálních vzdělávacích zdrojů a MOOC kurzů.

V projektu VOV ekonomické sekce vznikly 2 kurzy MOOC pro pedagogické pracovníky zaměřené na tvorbu digitálních zdrojů a MOOC:

Tvorba jednotlivých prvků ODZ a MOOC

Kurz, který je určen pedagogickým pracovníkům k tvorbě otevřených digitálních zdrojů v souladu s pravidly zveřejňování a užívání zdrojů, ale také jako metodická podpora k jejich tvorbě.

Úvod do otevřeného vzdělávání a MOOCů

Účelem kurzu Úvod do otevřeného vzdělávání a MOOCů je uvést autory online kurzů a vzdělávacích materiálů i širší veřejnost do základních pojmů MOOCů a otevřeného vzdělávání.

MOOC kurzy jsou dostupné na platformě www.vovcr.cz.

LEGISLATIVA A CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V EKONOMICKÝCH PROFESÍCH

Legislativní rámec pro regulované profese je často nejednoznačný a zavádějící, stejně tak podmínky v něm kladené na splnění kvalifikačních předpokladů jsou často nejednotné s absencí dosaženého vzdělání na vyšších odborných školách. Návrhem v projektu VOV ekonomické sekce proto budou takové ekonomické profese, které je potřeba legislativně upravit. Dále je nutné dle vzoru legislativního rámce pro vysoké školy doplnit vyhlášku č. 10/2005 Sb. o vyšším odborném vzdělávání následovně:

Celoživotní vzdělávání

(1) V rámci své vzdělávací činnosti může vyšší odborná škola poskytovat bezplatně nebo za úplatu programy celoživotního vzdělávání orientované na výkon povolání nebo zájmově. Bližší podmínky celoživotního vzdělávání stanoví vnitřní předpis. Účastníci celoživotního vzdělávání s ním musí být seznámeni předem.

(2) O absolvování studia v rámci celoživotního vzdělávání vydá vyšší odborná škola jeho účastníkům osvědčení. Úspěšným absolventům celoživotního vzdělávání v rámci akreditovaných studijních programů, pokud se stanou studenty podle tohoto zákona, může

vyšší odborná škola uznat kredity, které získali v programu celoživotního vzdělávání až do výše 60 % kreditů potřebných k řádnému ukončení studia.

(3) Vzdělávání v programu celoživotního vzdělávání nezakládá jeho účastníkům právní postavení studenta podle tohoto zákona.

Současný soubor regulovaných a vázaných profesí v rámci zákona č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) je pak nutné optimalizovat v požadavcích na profese:

- účetní,
- účetní metodik,
- samostatný účetní,
- mzdová účetní,
- odborná účetní,
- horský průvodce,
- realitní makléř,
- dražebník, aukcionář,
- odhadce - movité a nemovité,
- odhadce - nehmotný a finanční majetek,
- samostatný likvidátor pojistných událostí.

Úprava by se týkala dotčených legislativních pramenů živnostenského zákona:

Příloha č. 2 k zákonu č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ŽIVNOSTI VÁZANÉ (K § 23 a 24)

Tabulka č. 4 – Legislativní návrh změny požadavků, profese účetní a daňové

Činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence NÁVRH NA ÚPRAVU	a) vysokoškolské vzdělání a 3 roky praxe v oboru, nebo b) vyšší odborné vzdělání a 3 roky praxe v oboru, nebo c) střední vzdělání s maturitní zkouškou a 5 let praxe v oboru d) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 5 let praxe v oboru
--	--

Tabulka č. 5 – Legislativní návrh změny požadavků, profese realitní zprostředkování

Realitní zprostředkování NÁVRH NA ÚPRAVU	a) vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu v oblasti vzdělávání Právo, Ekonomické obory se zaměřením na ekonomii, finance nebo marketing a obchod nebo v oblasti vzdělávání Stavebnictví se zaměřením na stavitelství nebo přípravu a realizaci staveb, nebo obdobné vysokoškolské vzdělání, které bylo získáno studiem na vysoké škole nezařazeným do oblasti vzdělávání, nebo b) vysokoškolské vzdělání v bakalářském programu, 1 rok praxe a absolvování mezinárodně uznávaného kurzu dle § 60a zákona č. 111/1998 Sb. se zaměřením na nemovitosti organizovaného na státem akreditovaném ústavu, nebo c) vysokoškolské, vyšší odborné vzdělání a 3 roky praxe 2 roky praxe v oboru, NEBO 1 rok praxe a absolvování mezinárodně uznávaného kurzu dle § 60a zákona č. 111/1998 Sb. se zaměřením na nemovitosti organizovaného na státem akreditovaném ústavu, d) nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou a 5 let praxe	*) zákon č. 179/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
---	--	---

	v oboru profesní kvalifikace pro činnost realitního zprostředkovatele podle zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání*)	
--	--	--

Tabulka č. 6 Legislativní návrh změny požadavků, profese dražby

Provádění dobrovolných dražeb movitých věcí podle zákona o veřejných dražbách	a) vysokoškolské vzdělání, nebo b) vyšší odborné vzdělání a 2 roky praxe v obchodní činnosti, nebo c) střední vzdělání s maturitní zkouškou a 5 let 3 roky praxe v obchodní činnosti, nebo d) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 4 roky praxe v oboru, nebo e) doklady podle § 7 odst. 5 písm. j), k), l) nebo m) živnostenského zákona	zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů
NÁVRH NA ÚPRAVU		

Tabulka č. 7 Legislativní návrh změny požadavků, profese pojistné události

Činnost samostatných likvidátorů pojistných událostí	a) vyšší odborné vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na finanční a bankovní služby, nebo b) střední vzdělání s maturitní zkouškou a 3 roky praxe v oboru pojišťovnictví
NÁVRH NA ÚPRAVU	

Tabulka č. 8 Legislativní návrh změny požadavků, profese oceňování majetku I.

Oceňování majetku pro*) - věci movité, - věci nemovité, - nehmotný majetek, - finanční majetek, - obchodní závod NÁVRH NA ÚPRAVU	pro oceňování věcí movitých a nemovitých: a) magisterské vysokoškolské vzdělání v studijním programu a studijním oboru zaměřeném na oceňování majetku, nebo b) vysokoškolské bakalářské, nebo vyšší odborné vzdělání a absolvování celoživotního vzdělávání podle zvláštního právního předpisu**) v rozsahu nejméně 4-2 semestrů/období zaměřeného na oceňování majetku dané, nebo c) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru, ve kterém má být oceňování vykonáváno, a absolvování celoživotního vzdělávání podle zvláštního právního předpisu**) v rozsahu 2-4 semestrů/období zaměřeného na oceňování majetku a 1 rok praxe v oboru, nebo d) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru, ve kterém má být oceňování vykonáváno, a absolvování pomaturitního kvalifikačního studia v rozsahu nejméně 2 školních roků zaměřeného na oceňování majetku a 2 roky praxe, nebo e) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru, ve kterém má být oceňování vykonáváno, a 2 roky 3 roky praxe v oceňování majetku, nebo f) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 5 let praxe v oceňování majetku;	*) ohlašovatel vymezí předmět podnikání podle § 45 odst. 4 věty první zákona č. 455/1991 Sb., ve znění zákona č. 130/2008 Sb., v souladu s předloženými doklady o odborné způsobilosti **) § 60 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění zákona č. 147/2001 Sb. Doplnění legislativního rámce pro VOŠ celoživotní vzdělávání
---	---	--

Tabulka č. 9 Legislativní návrh změny požadavků, profese oceňování majetku II.

Oceňování majetku pro*) - věci movité, - věci nemovité, - nehmotný majetek, - finanční majetek, - obchodní závod NÁVRH NA ÚPRAVU	pro oceňování nehmotného majetku, finančního majetku a obchodního závodu: a) vysokoškolské magisterské vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na oceňování majetku, nebo b) vysokoškolské bakalářské nebo vyšší odborné vzdělání a absolvování celoživotního vzdělávání podle zvláštního právního předpisu**) v rozsahu nejméně 4-2 semestrů/období zaměřeného na oceňování majetku dané kategorie, nebo c) vysokoškolské vzdělání a absolvování celoživotního vzdělávání podle zvláštního právního předpisu**) v rozsahu nejméně 2 semestrů zaměřeného na oceňování majetku dané kategorie a 2 roky praxe v oboru c) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru, ve kterém má být oceňování vykonáváno, a absolvování celoživotního vzdělávání podle zvláštního právního předpisu**) v rozsahu 4 semestrů/období zaměřeného na oceňování majetku a 1 rok praxe v oboru.	*) ohlašovatel vymezí předmět podnikání podle § 45 odst. 4 věty první zákona č. 455/1991 Sb., ve znění zákona č. 130/2008 Sb., v souladu s předloženými doklady o odborné způsobilosti **) § 60 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění zákona č. 147/2001 Sb. Doplnění legislativního rámce pro VOŠ celoživotní vzdělávání
---	--	--

Tabulka č. 10 Legislativní návrh změny požadavků, profese průvodcovská činnost

Průvodcovská činnost horská NÁVRH NA ÚPRAVU	a) vyšší odborné vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na cestovní ruch, průvodcovství a turismus, nebo b) střední vzdělání s maturitní zkouškou a profesní kvalifikace pro horskou průvodcovskou činnost podle zvláštního právního předpisu*) a 3 roky praxe, nebo c) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 4 roky 5 let praxe v oboru	*) zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)
--	--	---

Tabulka č. 11 Legislativní návrh změny požadavků, profese tělovýchovné a sportovní služby

Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti*) NÁVRH NA ÚPRAVU	a) vysokoškolské magisterské vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na tělesnou kulturu, tělovýchovu a sport, nebo b) vysokoškolské bakalářské nebo vyšší odborné vzdělání v oboru vzdělání zaměřeném na tělesnou kulturu, tělovýchovu a sport, a 2 roky praxe v oboru, nebo c) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo d) profesní kvalifikace pro příslušnou oblast tělovýchovné činnosti**)	*) ohlašovatel vymezí předmět podnikání podle § 45 odst. 4 věty první zákona č. 455/1991 Sb., ve znění zákona č.130/2008 Sb., v souladu s předloženými doklady o odborné způsobilosti **) zákon č. 179/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů Odstavec c) a d) návrh na zrušení – v rámci nakládání se zdravím je nutné, aby kvalifikace byla skutečně provázána s profesní zdatností nabytou uceleným komplexem vzdělávání
--	--	--

Zdroj tabulek 6 až 13: vlastní zpracování na základě dat ze zákona č. 455/1991 Sb. a zákona č. 179/2006 Sb.²⁷

Současné je nutné konstatovat, že systém poskytování dalšího vzdělávání je nejednotný a nepřehledný pro zájemce o zvýšení kvalifikace. Proto je součástí návrhu VOV ekonomické sekce centralizace poskytovatelů – především pak škol jako záruky kvality na portálech NSK a NSP.

²⁷ Zákon č. 455/1991 Sb. Živnostenský zákon. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 19.07.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

2.5 SOULAD SE STRATEGICKÝMI DOKUMENTY ČR

V rámci naplňování rozvoje školství a vzdělávání v ČR jsou ustanoveny následující nejvýznamnější koncepční a strategické dokumenty týkající se předškolního, základního, středního, vyššího odborného a jiného vzdělávání (neboli regionálního školství). V projektu VOV je patrný soulad s návrhy vizí, koncepcí a cílů VOV v ekonomické oblasti.

Strategie vzdělávací politiky 2020

POPIS: Je klíčovým dokumentem a zároveň podmínkou pro čerpání prostředků z Evropské unie. Dokument obsahuje tři klíčové priority. Tou první je snižování nerovnosti ve vzdělávání. Druhou je podpora kvalitní výuky učitele, s čímž souvisí dokončení a zavedení kariérního systému či posílení kvalitní výuky budoucích pedagogů na vysokých školách. Třetí prioritou je odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému.²⁸

Strategie 2030+

POPIS: Je klíčový dokument pro rozvoj vzdělávací soustavy České republiky v dekádě 2020 – 2030+. Cílem je modernizovat vzdělávací systém Česka v oblasti regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení, připravit ho na nové výzvy a zároveň řešit problémy, které v českém školství přetrvávají.²⁹

Dlouhodobé záměry ČR

POPIS: Dlouhodobé záměry jsou připravovány pro celý systém regionálního školství, určují rámec dlouhodobých záměrů krajů, sjednocují přístup státu a jednotlivých krajů zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy a cílů vzdělávací politiky ČR.³⁰

²⁸ Strategie vzdělávací politiky 2020, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 19.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-vzdelavaci-politiky-2020-1>

²⁹ Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 19.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

³⁰ Dlouhodobé záměry ČR, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 19.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodobé-zamery-cr>

Vybrané body týkající se vyššího odborného vzdělávání

Z celé řady bodů stanovených strategií vzdělávací politiky do roku 2020, vyhodnocené expertní skupinou odborníků, je nutné zmínit některé body bezprostředně se týkající vyššího odborného vzdělávání:

- Bod 1. udržet otevřený přístup k terciárnímu vzdělávání tak, aby podíl poprvé zapsaných do celého terciárního vzdělávání zůstal zachován přibližně na úrovni dvou třetin populačního ročníku – zejména bakalářské studijní programy jako základní stupeň vysokoškolského vzdělávání a vzdělávací programy vyšších odborných škol musí zůstat široce dostupné; selektivnější by naproti tomu měl být přístup k magisterským studijním programům („dlouhým“ i navazujícím),**
- Bod 2. vytvořit formální předpoklady pro oboustrannou prostupnost mezi profesně orientovanými bakalářskými studijními programy a vzdělávacími programy vyšších odborných škol.**

Závěr vyhodnocení Strategie vzdělávací politiky do 2020 pro VOŠ

V současné zprávě hodnocení naplnění strategie lze vyhodnotit pouze poslední indikátor (podíl osob ve věku 30–34 let, které dosáhly terciárního vzdělání), který je také součástí cíle ČR v rámci evropské strategie Education and Training 2020. ČR však úroveň cíle proponovaného pro rok 2020 (32 % populace 30–34 s terciárním vzděláváním) dosáhla již v roce 2016 (dle Eurostat 31,9 %), což je spíše důsledkem špatně nastaveného cíle než zásluhou vysokoškolské politiky.

Za nezbytně důležité z vyhodnocení stavu je zmínit především bod C týkající se potřeby věnovat pozornost oblastem, které jsou velkou výzvou pro vzdělávací politiku v budoucím období a které bude třeba rozpracovat. Z provedené analýzy hodnotitelům vyvstává (bez nároku na úplnost) zejména toto téma:

- **vymežit roli a potřebnou podobu odborného školství včetně VOŠ ve vztahu k profesně orientovaným bakalářským studijním programům VŠ.³¹**

³¹ Hodnocení naplňování Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 | www.vzdelavani2020.cz. Strategie vzdělávání 2020 | www.vzdelavani2020.cz [online]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani2020.cz/det/81/hodnoceni-naplnovani-strategie-vzdelavaci-politiky-cr-do-roku-2020.html>

Soulad s návrhy VOV ekonomická oblast:

- **Návrh č. 1 – Uznávání mezinárodní certifikace z cizího jazyka na VOV**
 - Povede k zavedení takových standardů, které vedou ke zvyšování kvalifikační úrovně cizího profesně odborného jazyka (obchodní cizí jazyk) v úrovni B2 evropského rámce jazyků a připravenosti, ale také uznatelnosti mezinárodní certifikační zkoušky.
- **Návrh č. 2. – Absolutorní zkouška z CJO**
 - Zajistit standardizované ověřování výsledků vzdělávání v cizím jazyce profesního zaměření ekonomické oblasti v úrovni B2.
- **Návrh č. 3 – Standard cizího jazyka VOV pro ekonomickou oblast**
 - Optimalizace a ukotvení oborové oblasti výuky cizího jazyka pro ekonomickou oblast zavedením základní ekonomické struktury jazyka při zachování pružnosti odborností oborového zaměření.
- **Návrh č. 7 - Soustava oborů, standard ekonomické oblasti**
 - Sjednocení a optimalizování oborové soustavy s identitou vazby na obory SŠ a bakalářské, zároveň vymezení role a potřebné podoby odborného školství ve vztahu k profesně orientovaným bakalářským studijním programům VŠ.
- **Návrh č. 8 – Kreditní systém ECTS a ECVET**
 - Zavedení kreditního systému do akreditací VOŠ, standardizace hodnocení s vazbou prostupnosti do bakalářských oborů VŠ.
- **Návrh č. 9 – Bodový systém hodnocení portfolia studenta**
 - Transparentní a spravedlivé hodnocení výsledků studenta VOV s vazbou na kreditový systém ECTS.
- **Návrh č. 10 – Centrální systém poskytování praxí**
 - Spolupráce mezi zaměstnavateli a školami, zvýšení efektivity poskytování odborných praxí s vazbou na profesní zaměření oborů VOŠ.
- **Návrh č. 11 – Vyhodnocení odborné praxe VOV, administrativní podpora**
 - Odstranění administrativní zátěže garantů praxí a spolupracovníků firem, sjednocení a zvýšení efektivity, motivace a kvality zpětné vazby.

- **Návrh č. 12 – Predikce vývoje budoucnosti profesí**
 - Sledování vývoje trendů trhu práce a požadavků zaměstnavatelů. Optimalizace a zpětná vazby v poskytování profesního vzdělávání absolventů VOV.
- **Návrh č. 13 – Legislativní ukotvení odborné praxe do akreditace oborů**
 - Nastavení zaručené délky praxe s vazbou na profesní obory a prostupem do bakalářských oborů tak, aby zaručovala garanci a jednotnost.
- **Návrh č. 14 – Doplnění legislativy VOŠ o celoživotní vzdělávání**
 - Nastavení kvalitního, potřebného a smysluplného profesního celoživotního vzdělávání na VOŠ.
- **Návrh č. 15 – Legislativní úprava požadavků na výkon ekonomických profesí**
 - Optimalizace ukotvení kvality vzdělávání pro výkon ekonomických profesí splněním kvalifikačních předpokladů. Zvýšení potenciálu VOŠ statutem pro poskytování celoživotního vzdělávání.
- **Návrh č. 16 – jednotná platforma poskytování DVP a CŽV**
 - Zvýšení přehlednosti poskytovatelů garantujících kvalitu vzdělávání pro profesní kvalifikace k výkonu odborných ekonomických profesí.

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020

POPIS: Zaměřuje se na vytvoření vhodných podmínek a nastavení procesů, které povedou k cílům, metodám a formám vzdělávání odpovídajícím současnému stavu poznání, požadavkům společenského života i trhu práce, ovlivněným rozvojem digitálních technologií a informační společnosti.

Soulad s návrhy VOV ekonomická oblast:

- **Návrh č. 4 – Digitální knihovna pro VOV**
 - Jednotný centralizovaný systém výukových digitálních zdrojů a MOOC kurzů pro profesní výuku na VOŠ.
- **Návrh č. 5 - Rozvoj a tvorba ODZ a MOOC**
 - Zvyšování kvality vzdělávání a jeho prostupnosti všem sociálním vrstvám. Podpora digitální gramotnosti pedagogů a studentů VOV.

- **Návrh č. 6 – Rozvoj a tvorba pracovních listů a testů**
 - Ucelený soubor metodických, výukových a evaluačních prostředků pro práci pedagoga VOV v digitálním prostředí. Usnadnění a zjednodušení administrativní zátěže, transparentnost a spravedlnost v systému výuky a hodnocení při rovných příležitostech vzdělávání.

3 SWOT ANALÝZA VOV

3.1 *SILNÉ STRÁNKY VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ*

- Odborná profilace studentů.
- Odborná praxe a její délka.
- Uplatnění absolventů na trhu práce.
- Vazby VOV na regionální zaměstnavatele.
- Zastoupení odborníků z praxe do vzdělávání studentů.
- Zastoupení akademických pracovníků do vzdělávání na VOŠ.
- Cizí jazyky – výstup absolutoria.
- Zahraniční mobility studentů a pedagogů na odborných stážích (Erasmus+).
- Dostupná forma vzdělávání – regionální síť VOŠ.
- Komplexní spolupráce VOŠ v Asociaci vyšších odborných škol (silný lobbying).
- Ochota VOŠ ke změnám k prostupnosti ve vzdělávání.
- Akreditace jako nástroj kvality vzdělávání VOV.
- Finančně dostupné vzdělávání i sociálně slabším.

3.2 *SLABÉ STRÁNKY VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ*

- Nejasné postavení VOŠ - vychází ze školského zákona, parametry vzdělávání jsou však nastaveny obdobně dle zákona o vysokých školách (akreditace, období studia, zkoušky, absolutorium).
- Konflikt statutu SŠ a VOŠ při společné existenci (VOV není vnímáno jako terciární vzdělávání).
- Nejasné postupy v systému akreditací (absence standardů, přidělování oborových uskupení).
- Nesoulad standardů VOŠ a VŠ.

- Vzdělávání VOŠ není standardizováno do navazujících úrovní (již v dokumentu akreditace).
- Nedůvěra a předsudky zaměstnavatelů vůči studentům v odborné praktické výuce – očekává se praktikant SŠ, nikoliv dospělý student VOŠ s manažerskými či profesními dovednostmi.
- Zkrácené formy studia na bakalářský stupeň VŠ lze absolvovat zpravidla jen u soukromých VŠ.
- Malá angažovanost zaměstnavatelů ve spolupráci se školami (nízká motivace, zaneprázdněnost zaměstnavatelů).

3.3 PŘÍLEŽITOSTI VE VYŠŠÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

- Další profesní vzdělávání studentů – zaměstnanců, pracovníků (DVPP, CŽV, regulovaná povolání) v krátkodobých cyklech vzdělávání.
- Odborná jazyková zdatnost studentů na mezinárodní úrovni (B2) – umožňuje prostupnost na tuzemský a mezinárodní trh.
- Ochota VOŠ změnit označení některých výstupů oborů na BcP. (profesní bakalář).
- Rychle se přizpůsobit nárokům na znalostní standardy v souladu s Průmyslem 5.0 (rychle se přizpůsobit změnám a požadavkům pracovního trhu).
- Akreditace dle standardů (hodnocení, praxe, odbornost, jazyky,...).
- Zavedení kreditního systému hodnocení do VOV (prostupnost na VŠ, ke studiu v zahraničí).
- Prostupnost (uznatelnost) vzdělávání díky standardům z VOŠ na VŠ.
- Využití absolventských prací, portfolií studentů VOŠ (podpora spolupráce s praxí, rozvoj pedagogů atd.).
- Výchova vlastních budoucích pedagogů z řad absolventů.
- Možnost absolvování bakalářského stupně studia pro VOŠ ve zkráceném režimu na VŠ.

3.4 HROZBY VE VYŠŠÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

- Existenční obavy škol v důsledku demografického poklesu.
- Rozpor mezi požadavky zaměstnavatelů a regionálními autoritami (rozpor mezi udělením akreditace a zamítnutím zápisu do školského rejstříku).
- Motivace škol ke změnám (existenční obavy).
- Absence nabídek nástrojů pro rozvoj VOV z OP VVV a OP JAK.
- Nesoulad v nástrojích pro prostupnost vzdělávání (standardy).
- Nedostatek odborných pedagogů a jejich zvýšené mzdové nároky spojené s udržením ve školském systému.
- Vyššímu zájmu o distanční vzdělávání (a CŽV) brání minimální normativ na studenta v této formě vzdělávání.
- Přístup k profesní odborné kvalifikaci i nevzdělávacím institucím na základě akreditace.
- Zákonné restrikce vzdělávání VOV (vlastní zákon pro VOŠ).

4 ZÁVĚR

Ze závěru analytického šetření je potřeba uvést několik podstatných faktů, které budou promítnuty do vize směřování vyšších odborných škol ekonomického zaměření.

V současné chvíli lze konstatovat, že pokrytí vyšších odborných škol, které bezpochyby patří do terciárního vzdělávání, je regionálně mnohem obsáhlejší než poskytování vzdělávání bakalářského stupně vysokými školami. Pro naplňování Strategické vzdělávací politiky do roku 2020 je tento faktor neopomenutelný pro dostupnost a sociální diverzitu všem cílovým skupinám potencionálních uchazečů.

V rámci analýzy klíčových záměrů v projektu vyššího odborného vzdělávání je výrazným prvkem pro uplatnění absolventa cizí jazyk odborný, který je oproti všem stupňům ve vzdělávací soustavě ČR jako jediný na vyšších odborných školách profesně vedený s cílem ověření znalostí v odborné úrovni cizího jazyka. Oproti terciárnímu vzdělávání na vysokých školách je také legislativně svázán povinností vykonat zkoušku.

Ekonomické obory na VOŠ jsou obsahově identické k oborovému zaměření vysokých škol, jsou však zařazeny pod školský zákon na úrovni základního a středního vzdělávání, což výrazně ovlivňuje vnímání tohoto typu studia jako „podřadné a nižší“ než srovnatelný stupeň bakalářských oborů vysokého školství.

Pro eliminaci stavu vnímání VOŠ je nutné nastavit standardy a systém hodnocení, který je veden dle vyhlášky o vyšším odborném vzdělávání v úrovních identických vysokým školám. Nicméně dle Boloňské úmluvy z roku 1999 vysoké školy zařadily pro rámec srovnání klasifikace a úrovní kreditní systém ECTS. Tento systém je možné dle legislativy aplikovat i na VOŠ, nicméně tyto dosud nemají povinnost ani motivaci, až na srovnání systému propustnosti na VŠ, tento systém hodnocení aplikovat v praxi škol.

Odborné praxe jsou dalším velmi podstatným prvkem vyšších odborných škol, jejich složení je velmi sofistikované a zaměřené na zvládnutí profesních dovedností ve studovaném oboru. Tuto povinnost oproti tomu vysoké školy nemají, až na obory profesně zaměřené, kterých je v současné době poměrně malé množství. VOŠ oproti tomu dokážou rychleji reagovat na turbulentní rozvoj budoucnosti profesí a připravit tak absolventa na vstup dle požadavků trhu práce. Zaměstnavatelé projevují poměrně vysoký zájem o tyto studenty, už jen z podstaty délky poskytované blokové praxe, která lépe reflektuje integraci studenta do reálného prostředí dané profese.

Porovnáním jednotlivých stupňů vzdělávání docházíme k závěru, který reflektuje současný stav. Demografická křivka výrazně ovlivňuje množství studentů napříč vzdělávací soustavou ČR. Dále je poměrně vysoké procento úspěšnosti očekávaných a přijatých studentů do prvních ročníků ekonomických SŠ, což dává kvalitní potenciál pokračujícímu návaznému studiu. Nicméně počty zahajujících studentů terciárního vzdělávání vůči studentům dokončujícím toto studium je propastná. Jedná se zhruba o 40 % neúspěšných, kteří studium nedokončí.

5 ZDROJE

1. Analýza stavu a možného vývoje sektoru vyššího odborného vzdělávání, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 17.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/analyza-stavu-a-mozneho-vyvoje-sektoru-vyssiho-odborneho>
2. 20-let-vyssiho-odborneho-vzdelani | AsociaceVos.cz. AsociaceVos.cz [online]. Dostupné z: <https://www.asociacevos.cz/20-let-vyssiho-odborneho-vzdelani/>
3. Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice 2019, MŠMT ČR. MŠMT ČR, [online]. Copyright ©2013 [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyrocní-zpravy-o-stavu-a-rozvoji-vzdelavani-v-ceske-1>
4. Přehled číselníků, klasifikací a převodníků používaných v resortu školství, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/prehled-ciselniku-klasifikaci-a-prevodniku-pouzivanych-v>
5. Predikce trhu práce - Kompas. Predikce trhu práce - Kompas [online]. Dostupné z: <https://www.predikcetrhuprace.cz/>
6. Výroční zprávy vysokých škol, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vysokych-skol>
7. Databáze výstupů projektů OP VK. Úvodní strana – Databáze výstupů projektů OP VK [online]. Copyright © 2014 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky [cit. 12.07.2021]. Dostupné z: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Search/>
8. 211/2010 Sb. Nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 07.07.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-211>
9. 275/2016 Sb. Nařízení vlády o oblastech vzdělávání ve vysokém školství. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-275>
10. Škola + praxe = úspěch na trhu práce - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek. Hlavní stránka - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek [online]. Copyright ©

- VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek, Lesnická 55 [cit. 05.07.2021].
Dostupné z: <https://www.lespi.cz/skola-praxe-uspech-na-trhu-prace.htm>
11. KREDITNÍ SYSTÉM ECTS, Škola + praxe = úspěch na trhu práce - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek. Hlavní stránka - VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek [online]. Copyright © VOŠL a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga, Písek, Lesnická 55 [cit. 05.07.2021]. Dostupné z: <https://www.lespi.cz/skola-praxe-uspech-na-trhu-prace.htm>
 12. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, © 2013 – 2021 MŠMT, Titulní stránka / Vzdělávání / Další vzdělávání / Akreditace v systému DVPP [citace 15.7.2021 online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/databaze-akci-dvpp>
 13. Zákon č. 455/1991 Sb. Živnostenský zákon. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 19.07.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>
 14. Strategie vzdělávací politiky 2020, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 19.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-vzdelavaci-politiky-2020-1>
 15. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 19.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>
 16. Dlouhodobé záměry ČR, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 19.08.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodobezamery-cr>
 17. Hodnocení naplňování Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 | www.vzdelavani2020.cz. Strategie vzdělávání 2020 | www.vzdelavani2020.cz [online]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani2020.cz/det/81/hodnoceni-naplnovani-strategie-vzdelavaci-politiky-cr-do-roku-2020.html>
 18. Registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů. Object moved [online]. [cit. 03.07.2021]. Dostupné z: <https://regvssp.msmt.cz/registrvssp/>
 19. Vyšší odborné školy. Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce | [Infoabsolvent.cz](http://infoabsolvent.cz) [online]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Skoly/Seznam/VOS?PosTab=Reg&Vzd=20&NastavKraj=False&Kraj=CZ011>

6 Použité zkratky

VOŠ	Vyšší odborné školy
VŠ	Vysoké školy
ECTS	Evropský kreditní systém pro vysokoškolské vzdělávání
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
EQF	Evropský rámec kvalifikací
CŽV	celoživotní vzdělávání
DiS.	Diplomovaný specialista (titul dosažený absolvováním studia VOŠ)
VOV	Vyšší odborné vzdělávání
BcA.	Bakalář umění
ZŠ	Základní škola
SŠ	Střední škola
SŠsM	Středosškolské vzdělání s maturitou

7 Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1 Regionální rozložení VOŠ v ČR

Graf č. 2 Zastoupení ekonomických VOŠ dle oborů – denní forma

Graf č. 3 Počet zastoupených oborů na VOŠ ekonomická oblast

Graf č. 4 Regionální zastoupení ekonomických oborů VŠ a VOŠ

Graf č. 5 Predikce zaměstnanosti podle vzdělání SŠsM (Kompas)

Graf č. 6 Predikce zaměstnanosti podle vzdělání VŠ (Kompas)

Graf č. 7 Predikce zaměstnanosti v profesích (Kompas)

Graf č. 8 Bakalářské studium v cizím jazyce

Graf č. 9 Studium cizího jazyka v profesních bakalářských oborech

Graf č. 10 Vyučovaná úroveň CJO na VOŠ k 11/2019

Graf č. 11 Výukové materiály pro CJO na VOŠ.

Graf č. 12 Výukové materiály pro CJO na VOŠ.

Graf č. 13 Počty digitálních zdrojů pro VOŠ ekonomická oblast

Graf č. 14 Počet zastoupených oborů na VOŠ

Graf č. 15 Zastoupení kreditního systému na ekonomických VOŠ

Graf č. 16 Spolupráce s praktikanty VOŠ

Graf č. 17 Zájem společností o studenty VOŠ v jednotlivých oborech vzdělávání

Graf č. 18 Zájem o praxe studentů VOŠ

Graf č. 19 Akreditované akce DVPP dle MŠMT

Graf č. 20 Cílové skupiny DVPP ekonomické oblasti

Graf č. 21 Podpora pedagogů v distanční výuce

Tabulka č. 1. Struktura přihlášených na VOŠ

Tabulka č. 2 Spolupráce s vysokými školami

Tabulka č. 3 Porovnání obsahu kreditů VOŠ a VŠ

Tabulka č. 4 Legislativní návrh změny požadavků, profese účetní a daňové

Tabulka č. 5 Legislativní návrh změny požadavků, profese realitní zprostředkování

Tabulka č. 6 Legislativní návrh změny požadavků, profese dražby

Tabulka č. 7 Legislativní návrh změny požadavků, profese pojistné události

Tabulka č. 8 Legislativní návrh změny požadavků, profese oceňování majetku I.

Tabulka č. 9 Legislativní návrh změny požadavků, profese oceňování majetku II.

Tabulka č. 10 Legislativní návrh změny požadavků, profese průvodcovská činnost

Tabulka č. 11 Legislativní návrh změny požadavků, profese tělovýchovné a sportovní
služby

8 Přílohy

- Příloha č. 1. Dotazníkové šetření cizí jazyk odborný na VOŠ
- Příloha č. 2. Dotazník registr praxí (odborné praxe na VOŠ)
- Příloha č. 3. Odborné praxe VOŠ projekt VOV
- Příloha č. 4. Projekt VOV knihovna AVOŠ